

סיפור ירושלמי

נהפכה ירושלמית בהתהוות

הדר נויף-
נהפכה כהר

סיפורה של שכונה

כל מה שלא ידעתם על השכונה שלכם.
עמוד 4

ראש העיר משה ליאון וסגני הרב אליעזר ראובברגר.
והרב צביקה כהן, יצאו לשיחת נפש.
עמוד 6

בכירי מחלקת חינוך, אגף תרבות,
ואגף שפ"ע יצאו לשטח ומספרים
על השאיפות והחלומות שלהם.
עמוד 14

קאונצ'ו בינוי, צוות מקצועי
עמל סביב השעון כדי להשיג מטרה אחת.
בניית עוד ועוד מוסדות חינוך עבור תלמידי העיר.
עמוד 18

יש לכם ראש
ירושלמי?
מפצחים את הציור:
מגרש משחקים
בת"ת ירושלמי,
מסתייר בחובו חידות רבות.
נשו אתגור של סוף לב?
(מבלי להציץ בתשובת).

מפת ההישגים.

כך השתנו פני העיר
בתוך פחות משלוש שנים.
יותר מוסדות חינוך,
יותר גני משחקים, יותר
עשייה למען התושבים.
מצורף לחוברת

נריסן כל-ז-

מביאה את סיפורו המרגש של
ילד בעל לקות שמיעה, שמתקשה
בלימודיו, אבל בזכות מבנה חדש,
חייו השתנו מהקצה לקצה.
שביילי גני השעשועים בירושלים.

ענה לוי -

לוקחת אותנו לסדרת
הרפתקאות מרתקות בין
שביילי גני השעשועים בירושלים.

נרי זוננבלד-

מספרת על גן משחקים
בירושלים שנמצאו בו ממצאים
מרגשים מימי בית המקדש השני.

תושבים יקרים,
האמת שאני קצת נרגש.

לפני כמה שעות נחתו על שולחן העבודה שלי, הסקיצות של החוברת אותה אתם מחזיקים בידכם, ולא האמנתי למראה עיני.

אתם יודעים, בשגרת העבודה - בטח בשגרת עבודה תחת ראש העיר משה ליאון - כמעט ואין זמן לעצור רגע, להרים את הראש ולהתבונן בהיקפי העשייה והפעילות בעיר.

אתם רואים ומרגישים באופן יומיומי - בוודאי טוב ממני - את גל התפתחות שניכר בכל תחום בעיר: בניקיון, בתשתיות, במוסדות החינוך החדשים והמשופצים, בגני השעשועים, ובתרבות.

אין תושב שלא הגענו אליו בשלוש השנים האחרונות במסגרת המהפכה האדירה שמוביל ראש העיר. אין תושב שלא נהנה מהעשייה שלנו. אם זה הילד שזכה לכתה חדשה, גן המשחקים המשופץ בסוף הרחוב, אירועי התרבות בימי בין-הזמנים, ואפילו שיפוץ הכבישים והמדרכות.

אבל בחוברת הזו - עוד מוצר נהדר מבית מחלקת התרבות התורנית של העירייה - הבאנו לכם, התושבים הרבה מעבר לזה: את מפת העשייה בשכונות. כל שכונה והישיגים הייחודיים שהושגו בה בשלוש השנים האחרונות. שדרוג התנאים במוסדות החינוך, גני הילדים החדשים, המבנים החדשים לתלמודי התורה ועוד.

בנוסף אנחנו חושפים בפניכם גם התוכניות לעתיד.

אלו מוסדות חדשים יבנו בשנים הקרובות, איזה פארקים חדשים מתוכננים.

אתם יודעים, לא רק התוכניות הגדולות והגרנדיוזיות, להפך. חיי היום יום. אלו שיותר חשובים לנו מכל דבר אחר. הפחים המוטמנים, המתקנים הבטיחותיים, הקולרים והמזגנים במוסדות החינוך, השולחנות והכסאות החדשים לילדים, ועוד ועוד.

אומר לך בכנות, גם אני הופתעתי מתנופת העשייה האדירה שנוגעת בכל פרט. הקפדנו שהחברת תכלול גם תעסוקה לילדים, סיפורים, חידות, וקצת רגעי פנאי שינעימו לכם את האווירה.

אני בטוח שתשמחו ללמוד על העשייה הנרחבת בשכונה שלכם ובירושלים כולה, ואנחנו נמשיך לעשות הכל בשביל שהמהפכה הזו לא תפסיק לרגע.

שלכם, איציק לארי
מנכ"ל עיריית ירושלים

תושבי ירושלים היקרים,
שלום וברכה,

בימים אלו אני מסכם שלוש שנים מאז שנכנסתי לתפקידי.

אם יש משהו שמספר יותר מכל על המהפכה שעשינו בירושלים, היא המפה שצורפה לחוברת זו. מפה שמציינת בנקודות סמליות, אך משמעותיות, את תנופת העשייה הבלתי פוסקת שנעשתה בשנים האחרונות עבורכם תושבי העיר היקרים.

בראש ובראשונה הובלנו מהפכה היסטורית בנושא החינוך. אחרי שנים רבות שבהן הצטברו חוסרים, נכנסנו לעובי הקורה, והובלנו מהלכים חסרי תקדים במטרה לאפשר לכל תלמידי ירושלים ללמוד בתנאים מעולים.

הובלנו מהלך נרחב של שיפוצים במאות מיליוני שקלים, בינוי של מוסדות והוספת מאות כיתות, מגרשי משחקים, גני ילדים, גני שעשועים, שיפוצי רחובות, ועוד.

בנוסף הובלנו השקעה חסרת תקדים, בכל הקשור להשקעה במיזמי תרבות תורנית לכל המשפחה. אם זה מיזם 'עולים לירושלים' בימי בין-הזמנים, מופעי תרבות, מעמדי סיומי מסכתות וחלוקת ערכות תוכן ויצירה.

ההשקעה הזו לא-נעצרה גם בתקופת הסגרים שהוטלו בשל התפשטות נגיף הקורונה, שבה המשכנו לספק לכם, תושבי ירושלים, עזרי בילוי, העשרה והפעלה לכל המשפחה.

וזו רק על קצה המזלג.

כשאני מסתכל לאחור, ומביט על מה שעשינו בשנים האחרונות, אני מתמלא בסיפוק.

נכון, לא כל האתגרים נפתרו. ירושלים היא עיר מורכבת, ובמקומות רבים, בפרט בשכונות המערביות, לא תמיד פשוט למצוא את הדרך הנכונה.

אבל אנחנו בהחלט בכיוון הנכון.

אני מבטיח לכם, שאני אמשיך לעמול כדי להציע את ירושלים קדימה, ולהמשיך את המהפכה שהתחלנו בה יחד לפני שלוש שנים.

בשבילכם ולמענכם
משה ליאון
ראש העיר ירושלים

בהפקת האגף לתרבות תורנית בעיריית ירושלים.
איורים: רפי דרוק | צילומים: עזרא לנדא ומאיר לביא

267

2024

302

2025

המהפכה במספרים

שלוש שנים
של מהפכה היסטורית
בחינוך החרדי
בירושלים

השכונה שלי

קצת היסטוריה

בשנת תשמ"ט הפכה השכונה לחדרית ברובה, ובעקבות כך נסגרו הרחובות לנסיעת כלי רכב בשבת. בשלב מסוים עבר להתגורר בשכונה פרן הראשון לציון הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל, והשכונה הייתה לתל תלפיות. מכל העולם היהודי זרמו שואלים ומבקשי עצה וברכה, לפעונו של פוסק הדור ופנהיג יהדות ספרד במשך עשרות שנים.

בשנת תשע"ד, אושרה תכנית לשלוחת רכבת קלה לשכונה, באורך של כ-2 ק"מ, העוברת מצומת בן דור בשדרות הרצל, לאורך רחוב כנפי נשרים ועד מסוף התחבורה בכניסה להר נוף. הקו תוכנן במקור כשלוחה של הקו האדום של הרכבת הקלה בירושלים. בהמשך הוחלט לשלב אותה כחלק פתוכנית הקו הירוק של הרכבת הקלה בירושלים. הקו צפוי להיפתח בעוד שנתיים.

הר נוף

תעודת זהות

השכונה הוקמה במהלך שנות המ"ם על חורבות הכפר הערבי דיר יאסין. לפני הקמת השכונה התקיימה תחרות פומבית בה הציבור הוזמן להציע שמות לשכונה. השם שנבחר - "הר נוף" - משקף את ההר עליו בנויה השכונה ואת הנוף הנשקף ממנה, גובה השכונה נע בין 690 ל-810 מטרים.

הר נוף היא נקודת תצפית מצוינת על הרי ירושלים והסביבה. לפרגלות השכונה משתרע יער ירושלים המקיף אותה מכל עבריה. פהר נוף נשקפים הרי יהודה, הרי ירושלים ובימים עם ראות טובה, גם אזור בית שמש.

היזעתם?

השכונה בנויה בצורה מדורגת על פדרון תלול, וגרמי מדרגות ארוכים מחברים בין הרחובות המקבילים. בשל כך נבנו בשכונה בנייני דירות רבי קומות, כאשר במקרים רבים יש שתי כניסות לבניין הפונות אל הרחובות שמפני צדו - כניסה אחת בקומה נמוכה של הבניין, וכניסה אחרת נמצאת כמה קומות מעל לכניסה הראשונה ברחוב השני.

באזור הר נוף פזורות עתיקות בהן טרסות ושומרות רבות. הן בנויות על שרידים קדומים של כרם לגידול ענבים ועל שרידי גתות רבות, מתקופת בית המקדש השני. השרידים מלפדים על יישוב יהודי פורה באותה תקופה. במקום נמצאו גם שרידי מבנה מבוצר בן שלוש קומות מתקופה קודמת.

ל הר נוף ישנם ארגוני ושמירה ייחודים כמו 'החובש הר נוף' והשומר הר נוף' שהפכו לסמל ודוגמה עבור שכונות אחרות בערי הארץ. מדובר בארגונים מקומיים עם מתנדבים מתוך השכונה המסייעים במקרי חירום, לצד הכוחות הכלליים שבאים מבחוץ.

ברחוב חיי טייב, הרחוב הנמוך בשכונה, נמצאו שרידים של מצודה ובריכת מים קטנה קדומה. לפי מחקרים שנעשו, המצודה נבנתה בתקופת בית המקדש השני, ואוכלסה על ידי שומרים שהגנו על עולי הרגל שעלו לבית המקדש. ממול המצודה, נמצאה גת עתיקה, שכנראה שימשה את שומרי המצודה.

רוב תושבי השכונה הם ליטאים (כשליש מהם אמריקאים), וספרדים. ולצדם גם קהילות חב"ד, גור, ויזניץ ובוסטון.

מצפון לשכונה עולה דרך תלולה ומפותלת. דרך זו הינה קטע מהדרך הרומית ממוצא לירושלים, המשכה של הדרך הרומית מאמאוס לירושלים. העלייה המפותלת נקראת "מעלה הרומאים". מהלכה הוא כ-3 ק"מ תוך עלייה של 200 מטר.

בימי המנדט הבריטי נהגו תנועות הנוער לעלות לירושלים בדרך זו, שהמחישה את ה"עלייה" לירושלים.

הדרך נסללה בתקופה הרומית בארץ ישראל, בדומה לטכניקה הרומית המקובלת: ניקוי ויישור התוואי, הנחת אבני שפה בשוליים ופילוי החלל שביניהם בשכבת תשתית, ומעליה ריצוף. כיום, חלק גדול מהדרך אינו קיים יותר.

הרב אליעזר ראוכברגר

מפלא מקום
וסגן ראש העיר
ירושלים, יו"ר
הועדה המקומית
לתכנון ובניה

את המהפכה הגדולה שמתחוללת בירושלים לא צריך להתאמץ כדי לראות. מהפכת הדיור, מהפכת החינוך, מהפכת התרבות, ותנופת העשייה האדירה שאני זוכה להיות חלק ממנה. אני משוכנע שבעוד שנים כשיסתכלו אחורה יזכרו את הימים הללו כימים של מהפכה שקידמה באופן יוצא מגדר הרגיל את ירושלים.

אפשר לקחת כדוגמה את נושא בינוי כיתות החינוך בעיר; אנחנו מאשרים ובונים פאות רבות של כיתות לימוד וגני ילדים בהיקפים שלא מעולם. אנחנו מאשרים ובונים תשתיות תחבורה לעשרות השנים הבאות. התנופה הזו נמצאת בכל מקום. אינה דומה לירושלים שלפני שלוש שנים לירושלים של היום, ואנחנו נמשיך להוביל את ירושלים קדימה לעידן טוב יותר שיתרום ויסייע לכלל הציבור.

הרב צביקה כהן

סגן וז"פ ראש
העיר, מחזיק תיק
הכספים ואחראי
על הפינהלים
הקהילתיים
החרדים

ירושלים היא עיר הקודש, והיא נושאת הדגל של העולם היהודי כולו. מטבע הדברים ירושלים היא עיר שמושכת אליה תשומת לב רבה, ומפילה כל דבר הופך בה למורכב שבעתיים. בקדנציה הנוכחית שמנו קץ לחלק גדול מן המרכיבים הבעייתיים שעיכבו את התפתחותה של העיר, עקפנו הליכים בירוקרטיים ומצאנו מקורות תקציביים יצירתיים שאיפשרו מתן רוח גבית למהפכה של ממש בשורה של תחומים.

בוועדת הכספים אנחנו עושים הכל כדי לאפשר תנופת פיתוח אדירה שלא ראיתי משהו דומה לה בעבר. מהפכת הבינוי בתחום החינוך, שהיא נושא דגל אצל ראש העיר ואצלינו, נושאת איתה תקווה חדשה לילדים שלאורך שנים למדו בקראוונים טחובים, וכך הדבר גם בתחומים אחרים. אומרים שכל הדרכים מובילות לירושלים - אני חושב שהפעם ירושלים מובילה בכל הדרכים.

מר פשה ליאון

ראש
העיר
ירושלים

שואלים אותי מה הסוד של ההצלחה שלנו בירושלים, ואני תמיד אומר, הסוד הוא האנשים.

היכולת לעבוד עם אנשים, להתחבר לאנשים, פותרת 90 אחוז מהבעיות. כשאפשר לשבת ולדבר, פתאום הכל נשמע נראה אחרת.

שני הסגנים שלי, הרב אליעזר ראוכברגר, והרב צביקה כהן, הם לא רק יד ימיני, הם גם חברי אמת והם חלק בלתי נפרד מההצלחה הכבירה בירושלים.

מבוקר עד לילה הם עסוקים בלספק סיוע לתושבי ירושלים, למוסדות חינוך ומספקים מענה לכל פונה, והם בעיקר - וזה הכי חשוב - קשובים ומחוברים לצרכים העולים מהשטח.

היכולת לעבוד יחד, בשילוב זרועות, הופכת למכפיל כוח. כשיש אווירה טובה, וכולם רוצים בהצלחת האחר ומפרגנים האחד לשני - ההצלחה מובטחת.

מייצגים את העיר והמדינה

מובילים את
המחשבה
הדיסטורית בירושלים

תנופת פיתוח אדירה

שלא ראיתי משהו
דומה לה בעבר

הקו הפנחה אותנו בכל מקום הוא להיות קשובים לצרכי הציבור, ולהתאים את עצמנו לפה שהתושבים רוצים וצריכים. בשנים הקרובות נמשיך וניצמד לקו הזה, נמשיך להקשיב לרחשי ליבם של התושבים ולדאוג לפלא את כל צרכיהם. נגיע לכל אחד בכל שכונה ובכל רחוב, ונדאג שהוא יקבל את הפענה הטוב ביותר. נמשיך לדאוג לרווחתם של התושבים, לשפץ את הרחובות והגנים, לבנות כיתות לימוד, לקדם מיזמי בניה והתחדשות עירונית ועוד היד נטויה.

עיר הקודש צריכה להיראות כזו והיא אכן תהיה כזו. ירושלים אורו של עולם - והיא הולכת והופכת למודל לחיקוי לכל מקום אחר. אנחנו נמשיך בקו הזה ונמשיך להוביל אותו יחד עם ראש העיר לפען התושבים כולם.

אני מבטיח להמשיך
ולהקשיב, להמשיך ולהיות
אתכם - למען רווחתכם,
ולמען הצלחתה
ושגשוגה של ירושלים!

בשלוש השנים האחרונות הובלנו יחד מהפכה אדירה בירושלים. אין תושב בירושלים שלא רואה את הניקיון. העיר נוצצת כפי שלא נצצה הרבה זמן, כיאה לעיר הקודש והמקדש. בנוסף הובלנו גם שיפוץ רחובות, כבישים ומדרכות בהיקפים שהעיר לא ידעה שנים רבות.

אבל זה לא רק זה. הובלנו מהפכה אדירה בחינוך. עשרות מבנים חדשים שנמסרו, שיפוצים במאות מיליונים, ועוד מבני חינוך רבים שנמצאים בהליכי אישור שונים.

את כל זה עשינו עבורכם ולמענכם!

למען אלפי הילדים שפחכים לכיתות תקינות, לפגרשי משחקים, לחוגי העשרה, לפינות קריאה, ועבורכם ההורים שרוצים בהצלחתם...

אני מבטיח להמשיך ולהקשיב, להמשיך ולהיות אתכם - למען רווחתכם, ולמען הצלחתה ושגשוגה של העיר ירושלים!

אינה דומה ירושלים שלפני שלוש שנים לירושלים של היום

ירושלים היא עיר מיוחדת, אבל גם מורכבת. השאיפה שלנו היא להמשיך לפעול למען העיר, לקדם תהליכים ולהוביל שינויים היסטוריים. בוועדות התכנון שוקדים על קידום אישוריהן של עשרות אלפי דירות חדשות.

הפדיניות שלנו מתמקדת בהרחבת אפשרויות הפגורים בעיר גם לזוגות צעירים. אם זה באמצעות 'פינוי בינוי' או מיזמי התחדשות עירונית. אנחנו מסתכלים על הפרויקטים הללו כפרויקטים חברתי שלצד העובדה שהם פותחים עוד אפשרויות בניה רבות הם גם מעניקים לשכבות מוחלשות את האפשרות לשדרג את רמת החיים שלהם פלאים.

תכנון גם סייענו לאלפים רבים של משפחות להרחיב את דירותיהם, לבנות מרפסות ולהוסיף חדרים, וכך לשדרג ולשפר את הפגורים. עשינו פאמצים אדירים לשפר ולייעל את כל המרכיבים הקשורים לתכנון ובניה, והעשייה הזו נראית בכל מקום.

שְׂכָר וְכֹסֶף

בְּבַר שׁוֹמֵעַ

מאת: מוישי
מגישה: מרים בלוי

שְׁלוֹם לָכֶם, יְלָדֵי יְרוּשָׁלַיִם הַיְקָרִים.
קוֹרְאִים לִי מוֹיִשֵׁי וְאֲנִי לומֵד בְּתַלְמוּד תּוֹרָה בְּעִיר הַקְּדוּשָׁה.
רְצִיטִי לְסַפֵּר לָכֶם קֶצֶת עַל עֲצָמַי.

יֵשׁ לִי מֵאַחֲרֵי הָאָזֶן מְכַשִּׁיר קָטָן וְצַבְעוֹנֵי שְׁעוֹזָר לִי לְשִׁמְעַת טוֹב יוֹתֵר מֵה שְׂאֵתָם
מְסַפְּרִים לִי. מִיֵּד כְּשֶׁקְּבַלְתִּי אוֹתוֹ קָרָאתִי לוֹ שְׁבָלוּלִי. כּוֹן, יֵשׁ לִי לְקוֹת שְׁמִיעָה בְּאָזְנוֹ
יְמִין. חוּץ מִזֶּה אֲנִי מֵאֵד אוֹהֵב לְאָסוֹף תְּמוּנוֹת שֶׁל רַבָּנִים, אַגְוִיאִים, וְחֻמְשׁ אַבְנִים.
אֵה, וְעוֹד מְשִׁהוּ חָשׁוּב - אֵין לִי חֲבָרִים. מִמָּשׁ כָּךְ.

הֵם לֹא אוֹהֵבִים לְשַׁחַק אֶתִּי בְּגִלְלַת הַמְּכַשִּׁיר הַקָּטָן שֵׁישׁ לִי. הֵם לֹא מְבִינִים שֶׁזֶה
לֹא אוֹמֵר עָלַי כְּלוּם וְאֲנִי יְכוֹל לְהִיּוֹת חֲבֵר טוֹב וְנֶאֱמָן גַּם עִם מְכַשִּׁיר הַשְּׁמִיעָה.
זֶה עֲצוּב לִי מֵאֵד שְׂאֵין לִי חֲבָרִים כִּי אֲנִי מִמָּשׁ אֵלוֹף בְּמִשְׁחָקִי כְּדוֹר וַיֵּשׁ לִי מְלֵא
תְּמוּנוֹת שׁוֹת לְהַחֲלִיף אִתָּם.

עַכְשָׁו אַחֲרֵי שְׂאֵתָם קֶצֶת מִכִּירִים אוֹתִי אֲנִי אֲסַפֵּר לָכֶם אֵת סְפוּרֵי.
יֵשׁ לָנוּ בְּתַלְמוּד הַתּוֹרָה כָּל שְׁנָה מִבְּחוֹן עֵינֵק עַל עֲשָׂרוֹת מְשֻׁנּוּיֹת
שְׂצָרִי: לְזַכֵּר בְּעַל פֶּה. זֶה מִבְּחוֹן קֶשֶׁה וּמְשֻׁמְעוֹתֵי מֵאֵד. הַיֵּלֵד
שְׂזוֹכָה בְּפֶרֶס רֵאשׁוֹן מְקַבֵּל טִיסָה בְּשָׁמֵי יְרוּשָׁלַיִם יַחַד עִם כָּל
מְשַׁפְּחָתוֹ.

אֲבָל כְּמוֹ שֶׁכָּבַר אֶמְרַתִּי לָכֶם - יֵשׁ לִי לְקוֹת שְׁמִיעָה וְהַכְּתָה שְׁלָנוּ
יֵשְׁנָה מֵאֵד וְלֹא מִתְּאִימָה לִילְדִים שֶׁלֹּא שׁוֹמְעִים מְסַפִּיק טוֹב.
שׁוֹמְעִים מְדִי הֶרְבֵּה רְעֵשִׁים חוּץ מִהֶרְבֵּה שְׁמִלְמוּד, שׁוֹמְעִים אֵת
טְפוֹת הַגִּישָׁם שְׁנֶכְנְסוֹת בֵּין חֲחִלוֹנוֹת הַשְּׁבוּרִים. שׁוֹמְעִים כָּל יֵלֵד
שְׁעוֹבֵר לֵיד הַכְּתָה כִּי הַדְּלֵת לֹא סְגוּרָה עַד הַסּוֹף. בְּקֶצֶר, הַמְּכַשִּׁיר
שְׁלִי שׁוֹמֵעַ מִמוֹן רְעֵשִׁים וּמְכַנְּסִים לִי אוֹתָם יֵשֶׁר לְתוֹף הָרֵאשׁ וְלָכוּ קֶשֶׁה
לִי מֵאֵד לְהִתְרַכֵּז וְלִשְׁמַע מֵה הֶרְבֵּה מְלַמֵּד.

הֶרְבֵּה בְּעֲצָמוֹ מֵאֵד מְנַסֶּה לְעוֹזֵר לִי, הוּא תְּמִיד מוֹשִׁיב אוֹתִי קְרוֹב
אֵלָיו אֲבָל עֵדִין זֶה לֹא עוֹזֵר לִי כָּךְ. בְּכַתֵּה שְׁלָנוּ מִי שֶׁלֹּא לומֵד
הוּא לֹא נֶחְשָׁב בְּכָלֵל בְּחִבְרָה, וְלָכוּ כָּלֵם קוֹרְאִים לִי מוֹיִשֵׁי
שְׁבָלוּלִי, וְלֹא רוֹצִים לְהִיּוֹת חֲבָרִים שְׁלִי כִּי אֲנִי לֹא לומֵד
מְסַפִּיק טוֹב וְהַצִּיּוֹנִים שְׁלִי לֹא כָּל כָּךְ טוֹבִים. הֵם לֹא מְבִינִים
אֵת זֶה שְׁקֶשֶׁה לִי לְלַמֵּד בְּגִלְלַת הַכְּתָה הַיֵּשְׁנָה שְׁלָנוּ וּבְגִלְלַת כָּל
הַרְעֵשִׁים שֶׁהֵם נִרְאֶה לִי אֲפֵלוֹ לֹא שְׁמִים לֵב אֵלֵיהֶם.

לא רק הכתה שלנו ישנה, אלא כל התלמוד תורה שלנו ישן וממש "מתפורר" כמו שאומר אבא שלי. החלונות שבורים, המזגנים כבר לא כל כך עובדים, הדלתות לא נסגרות עד הסוף וגם לפעמים הן נתקעות - ואז צריך לקרוא לשרת שיחלץ את הכתה שנתקעה. החצר שלנו מלאה בגרוטאות ואבנים חדות ומסכנות. כבר מלא ילדים נפלו וקבלו חורים וחתכים כואבים מאד.

ביום שהרבה הודיע לנו על תאריף המבחן, החלטתי שלא משנה מה יהיה אני אקבל במבחן הזה מקום ראשון. יגידו כלם מה שיגידו אני רוצה לזכות. המבחן נקבע לעוד חצי שנה מאותו יום ואני הקדשתי את כל שעות אחר הצהריים ללמוד יסודי של המשניות בעל פה כדי שאוכל לזכות.

כמה ימים לאחר ההודעה על המבחן הגענו לפתח מקדש כהרצלנו כל בוקר, ולא האמנו למראה עינינו. כל התלמוד תורה היה מקושט יפה, לכל תלמיד חתה על השלחו סכריה מתוקה והמנהל הסתובב נרגש בין כל התלמידים.

"מה קורה?" שאלנו את המנהל בתמיהה, "אחרי התפלה כלם מוזמנים לחצר התלמוד תורה" הודיע המנהל בקול "יש לנו הודעה חשובה לכל התלמידים". רגע אחד היה שקט ושניה אחר כך היה מבול של שאלות.

המנהל הרים את ידיו כדי להרגיע את כלנו ואמר "הגיעה אלינו הבקר בשורה משמחת במיוחד ולכן קשטנו את התלמוד תורה וחקלנו כלם סכריות, את הבשורה תשמעו אחרי התפלה". כל הילדים מהרו לחדר הכתה שלהם, היה שקט מתוח ומסקרן בתלמוד התורה.

בשעת התפלה השתדלתי מאד להתנתק מכל העניינים מסביבי. אני אוהב להתפלל במתיקות, לאט לאט, מלה במלה בלי לחשב על דברים אחרים, היום היה קצת יותר קשה להתרכז אבל נראה לי שהצלחתי. לאחר התפלה אחרי כל ילדי הכתה לחצר התלמוד תורה.

כמה ילדים מפתות גבוהות סדרו שלחן כמו במה קטנה במרכז החצר והביאו רמקול שחור גדול וחק. המנהל עלה על הבמה הקטנה וקרא בקול גדול "זה היום עשה... נגילה ונשמחה" וכלנו מחאנו פנים כי הבנו שיש כאן משהו משמח במיוחד.

המנהל המשיך לדבר וכלנו השתתקנו "היום הגיעו אלינו לתלמוד תורה אשורים

משמחים במיוחד מעיריית ירושלים, באשורים הללו נותן ראש העיר את אשורו לשפץ לנו את כל מבנה התלמוד תורה, את כל הכתות ואת החצר". דממה שררה ואחרי רגע כלנו התחלנו לשיר בקול גבוה ומרגש מאד "שהחינו וקימנו" תלמידים מפתה ח' הדליקו את הרמקולים בקולי קולות וכלנו ורקדנו ורקדנו בלי להפסיק.

אני רמדיתי הכי חזק מכלם. אני בטוח. בשבילי זו היתה בשורה מדהימה. יחדשו את הכתה שלי, שבבולי לא ישמע את כל הרעשים מסביבי, הוא ישמע רק מה שהרבה מלמד ואני אוכל להקשיב היטב ללמד טוב יותר וכנראה לזכות בפירס הראשון במבחן המשניות.

באותו יום חזרתי הביתה שמח מאד, אכלתי את ארוחת הצהריים, עזרתי לאמא לשטוף כלים, שמרתי על הילדים כדי שאמא תוכל לנוח ואספתי את המשחקים בערב. אני בטוח שכל המרץ שלי היה מרוב הקלה ושמחה שרקדו לי בלב. המנהל אמר שתוף שלשה חדשים חלק מהכתות כבר תוכלנה לחזור ללמוד בתלמוד תורה, ואני עשיתי חשבון שתוף שלשה חדשים שאני אוכל להקשיב היטב אני אדע את כל החמר למבחן ואולי אזכה בפירס הראשון.

במשך שלשה חדשים למדנו בקראונים ישנים וצפופים אבל ידענו שזה זמני עד שנחזור לכתה חדשה ומשפצת, היה קשה לי מאד מאד לשמע וללמד, החברים צחקו עלי ולא רצו לשבת לידי כי כל הזמן בקשתי עזרה מהחברים שישבו לידי, אבל לא היה לי אכפת בכלל, בפתה החדשה, ידעתי, אוכל ללמד טוב וככה כלם יהיו חברים טובים שלי.

אחרי שלשה חדשים ארפים ועצובים כשכבר כמעט התיאשתי הכתה שלנו חזרה ללמד במבנה המשפץ, היה מדהים. באויר תלה עדין ריח של צבע טרי, הדלתות היו צבועות בצבע כחול פה, החלונות היו ממסגרים בכחול ועליהם תלו וילונות אפרים יפים. הקירות היו חלקים למגע, השלחנות והכסאות החדשים היו נוחים מאד. הלוח החדש והמבריק ממש משך אותנו להסתכל עליו היה פשוט טוב להסתובב במבנה היפה.

חזרתי הביתה כל יום שמח ומאשר כי שמעתי טוב את הרבה ולא האמנתי למזלי הטוב. אמא הסבירה לי שהכתות החדשות נקראות כתות אקוסטיות. כתות שמע, יש בהן תקרה מיחדת וחלונות אטומים במיוחד בשביל ילדים כמוני שהולכים כל יום

אחרי צהרים כבר לא היה לי משעמם, נסעתי על האופניים שלי, השתוללנו בגנה ונחנו על הדשא, בתלמוד תורה הרנינו לנו בחצר החדשה מגון מתקני מפוס מאתגרים ואני התחלתי להנות בתלמוד תורה.

עם שבלולי מאחורי האזן.

בזכות הכתה האקוסטית שמעתי את מה שלמדנו. התחלתי לענות תשובות בכתה ולאט לאט כלם התחילו להבין שאני לא אותו מושישי שהייתי בכתה הישנה. החברים קלטו שאני ממש חכם ויודע להסביר טוב, הם התחילו לדבר איתי ולהזמין אותי למשחקים שלהם, ראו שאני אלוף בכדור ושיש לי את אסר הרבנים הכי גדול בכתה ולאט לאט נהיה לי מעמד טוב בכתה.

אחרי צהרים כבר לא היה לי משעמם, נסעתי על האופנים עם החברים החדשים שלי, השתוללנו בגנה ונחנו על הדשא, בתלמוד תורה הרפיו לנו בחצר החדשה מגון מחקני טפוס מאתגרים ואני התחלתי להנות בתלמוד תורה.

בלילה לא הצלחתי להרדם, שמעתי את אבא ואמא מדברים ביניהם בלחש עלי, "מושישי פשוט נהיה ילד חדש" אמרה אמא לאבא, "הכתה החדשה האקוסטית עוזרת לו לשמע טוב יותר והוא פקח עיניים והתחיל ללמד טוב יותר ויש לו הרבה חברים".

אבא שמח מאד לשמע את הבשורות המשמחות ואז אמר לאמא "אני לומד אתו כל יום למבחן והוא כבר ממש מוכן למרות שהמבחן עוד הרבה זמן, אני מקנה בשבילו שהוא זכה" ואני מתחח לשמייכה התרגשתי מאד, אם אבא שלי חושב שאני יכול לזכות אז אני בטוח אזכה בעזרת ה'. ככה נרדמתי לי עם חיוך על הפנים ושמיחה בלב.

הזמן עד המבחן עבר במהירות והנה יום המבחן הגיע.

מאחורי היו שעות ארכות של למוד מיגע, ותרתי על משחקים אחרי צהרים כדי ללמד עוד קצת, בשבתות ותרתי על מנוחה ולמדתי עוד ועוד, ידעתי את כל החומר בעל פה וחלק. ההורים הזמנו אף הם למבחן המרגש. החצר החדשה והחגיגית של תלמוד התורה קבלה את פניהם במנורות צבעוניות, מוזיקה שקטה הגבירה את האווירה. המנהל וצוות הבוחנים עלו לבימת הכבוד והמבחן התחיל.

שכחתי מכלם.

התרכזתי רק במה שנאמר על הבמה. עניתי תשובות במהירות שהדהימה אפלו אותי. הייתי מרכז כלי במהלך המבחן. לאט לאט השאלות הלכו ועלו ברמה, הייתי צריך להפעיל יותר חזק את המוח ולחשב טוב יותר על כל תשובה, בקהל השתרר

שקט מתוח ומסקרו.

נשארנו אני ועוד שלשה ילדים מהכתה שלי. השאלות היו קשות מאד ולקח לכלנו כמה דקות טובות לחשב על תשובה ולענות. הרגשתי את החלצה שלי רטבה לגמרי מזעה ומאמץ. הפה שלי היה יבש, הראש שלי דפק בעצמה אבל אני לא שמתי לב לכל אלה רצייתי לזכות ולהראות לכלם שמושישי שבלולי יכול לזכות במבחן קשה שכזה.

נשארנו שני ילדים אחרונים, עלינו על הבמה כדי שכלם יוכלו לראות אותנו טוב, ראיתי את עיניו של אבא נעוצות בי חזק ומשדרות אלי גלים של חזק, "אתה יכול, אתה יכול" לחשו לי שפתיו ואני הזדקפתי.

שאלה אחרונה וקובעת במבחן.

זו הייתה שאלה קשה במיוחד. כל הקהל נדרך קדימה והקשיב היטב, הסתפלתי על חברי וראיתי איך גלגלי המוח שלו נעים במהירות, "מושישי אתה חכם לענות על השאלה הזו" לחשתי לעצמי. עצמתי את עיני במהירות והתפללתי בשקט לה' שיעזר לי ויריתי את התשובה מפיו.

שקט בקהל, צות הבוחנים והמנהל פתחו את פיהם בתדהמה, ומיד אחר כך הכריזו בקול נרגש: "ברכותינו נתונות לחתן המבחן שיודע והתאמץ והצלח. החתן הוא משה וייס" (מושישי וייס זה אני אם הבנתם נכון).

מחיאות כפיים סוערות קדמו את פני כאשר הסתובבתי לכוון הקהל מתש ונגע, אבא שלי הזדרז לעלות לבמה ולהעניק לי טפיחה עזה של השכם וחבוק מעודד, המנהל מזג לי כוס שתיה קרה שעזרה לי להרגע קצת מכל ההתרגשות.

כעבור דקות של שמחה ורקודים בקשתי את הרמקול, המנהל התפלא אבל הביא לי את הרמקול ואני נאמתי ממש כמו מרצה חשוב "בעזרת ה' יתברך הצלחתי וזכיתי במבחן משניות של שנת הלמודים הזו. אני שמח מאד ומוודה לה' ולאבי היקר על עזרתו הרבה ללמוד אתי בכל יום בחצי שנה שעברה. תודה נוספת וחשובה מאד מיעדת לראש עיריית ירושלים היקר, בזכות אשורו לשפץ לנו את מבנה התלמוד תורה יכלתי ללמד כראוי בכתה שמתאימה ללקות שלי ויש לו חלק גדול בזכייה שלי היום".

נשארנו שני ילדים
אחרונים, עלינו על הבמה
כדי שכלם יוכלו לראות
אותנו טוב, ראיתי את
עיניו של אבא נעוצות
בי חזק ומשדרות אלי
גלים של חזק, "אתה
יכול, אתה יכול" לחשו לי
שפתיו ואני הזדקפתי.

שחור אפתור

חידות ירושלמיות

כרבים נקרא שמה,
בפרשת השבוע נקראה.
מהשכונות העתיקות
אשר יצאו מחומות העיר
את רחובותיה אין צורך להעיר.

בן לילה הוקם
כיפתו גבוהה מעל המותר
המבנה מתנוסס לעין כל
בין חורבות לתקומה
שמו אינו מעיד על מראהו
התפעלות יביעו צופיו.

נסתרת מעין כל
מהירה כמהירות הקול
דרגנוע אותנו יסיע
לחזות בעומק נפלאותיה
פרפרים ישאו שלום
לרחוק ולקרוב בקרביה.

Table with 13 columns and 13 rows containing numbers and empty cells, likely a magic square or similar numerical puzzle.

הראות לפיתרון שחור אפתור

לפניכם טבלת שחור ופתור. בראש כל טור ושורה של הטבלה, רשומות סדרות של מספרים המייצגים רצפים של משבצות צבועות באותו הטור או באותה השורה, בסדר הנתון. לדוגמה - "6 3 1" בראש שורה, משמעו שיש בטור שלושה רצפים נפרדים של משבצות שצריכות להיצבע, רצף אחד של שש משבצות, אחריו אך במרחק לא ידוע ממנו, רצף נוסף של שלוש משבצות ולאחריו משבצת צבועה אחת ואחרונה לשורה זו. הפתירה נעשית על ידי הצלבה של הטורים והשורות. בין רצף לרצף יש להותיר משבצת אחת לפחות ריקה. ויש פעמים עם רצף גדול יותר.

הרב ישראל קלרפן

סגן ראש עיריית ירושלים, מחזיק תיק משאבי חינוך, ונכסים

מתחילת הקדנציה

הנוכחית שמנו בראש מעיינינו, אנחנו יחד עם ראש העיר, את נושא החינוך - ביתר שאת ובכל הכוח. המטרה הראשונה שהצבנו היתה להפסיק את האפליה הנוראית שהיתה בירושלים נגד הציבור החרדי שלא קיבל מענה לצרכים החינוכיים שלו.

כולנו יודעים באילו תנאים ובאילו כיתות ישבו ילדים ולמדו. חייבים להבין שיש מקומות בהם כלל לא מקבלים כספים ממשרד החינוך - ויש מקומות בהם מקבלים תקצוב חלקי בלבד, והעירייה צריכה למצוא לתקציבים האלו נתיב גישור עירוני - ואנחנו עושים את זה, ובכל הכוח. מתחילת הקדנציה פשוט לא עצרנו, אלא האצנו תהליכים, תקצבנו ודאגנו לטפל ולצמצם את הפערים שהיו. לא התספקנו בבניית כיתות רגילות, אלא בנינו ברמה הגבוהה והטובה ביותר לטובת ילדי ירושלים.

הרב דב פוקס

סגן מנהל אגף לחינוך חרדי בעיריית ירושלים

בקדנציה הנוכחית

שמנו דגש מיוחד על נושא שסבל מהזנחה ארוכת שנים; בינוי כיתות לימוד ברחבי העיר ובדגש מיוחד על שכונות הפריפריה. בשכונות אלו באים להתגורר משפחות צעירות רבות שמגבירות את הצורך הדחוף בכיתות לימוד נוספות. בנוסף שמנו לעצמנו מטרה בחשיבות עליונה להסדיר את נושא החינוך המיוחד.

אנחנו משקיעים בכיתות לימוד לת"תים, לבתי ספר ולגני ילדים, ומאיצים הליכים ותקציבים. ראש העיר עושה מאמץ גדול ויחד איתו אנחנו פאזרים מתחמים חדשים לבניה, מתכננים פרוגרמות ובניה לבתי פוסקת. חשוב להבין שככל שנעניק יותר מענה לשכונות נוכל להוריד לחץ ממרכז העיר - גם מבחינה תחבורתית וגם מבחינת פתרונות דור, מה גם שהילדים לא יאלצו להטלטל בדרכים מידי בוקר. זה משפיע על כל סדר היום של כולנו.

הרב שמואל גרינברג

מנהל אגף לחינוך חרדי

נושא החינוך חווה בשנים אחרונות

מהפכה היסטורית. אחרי שנים רבות שבהן צרכים רבים לא טופלו, הובלנו גל עשייה נרחב לכלל מוסדות החינוך החרדים בעיר. החל מתלמודי תורה, וכלה במוסדות לחינוך מיוחד.

האגף שלנו חווה התפתחות מואצת ובלתי פוסקת; ראש העיר יחד עם סגניו עומדים ועובדים בלי הפסקה וללא לאות כדי לתת את המענה הפירבי לחינוך החרדי שסבל הרבה שנים מאפליה והדרה.

מטה הבינוי המיוחד, התוכניות החינוכיות שאנחנו מפעילים והמענה הרחב לצרכי הציבור הם לא פחות ממהפכה בסדר גודל היסטורי, שאין לה אח ורע בשום מקום בישראל.

הרב אברהם בצלאל

סגן ראש העיר י-ם, מחזיק תיק ארנונה ומנהל חינוך חרדי

אין כל ספק שאצל

כולנו - אצל ראש העיר, הסגנים והנציגים כולם בראש הכל עומד החינוך. ישנם דברים חשובים רבים: ניקיון העיר, ריבוד כבישים, שיפור פני העיר - אבל מעל הכל עומד החינוך; למעשה החינוך גם משנה את כל המציאות העירונית: כשמחנכים טוב - הכל טוב.

חינוך מסייע בפתרון בעיית נוער נושר, חינוך מסייע בפתרון בעיות וונדליזם וחינוך מעלים לכלוך שמגיע מהזנחה. בעיות רבות יכולות להיעלם באמצעות חינוך איכותי ויסודי. את התוצאות של חינוך טוב, בבית ספר שבנוי היטב, עם כיתות מרווחות ומגרשי משחק רחבי ידים רואים על כל צעד ושעל. לכן ההשקעה הגדולה בחינוך היא הדבר הנכון והטוב ביותר לעשות.

אגף החינוך
לקיטת פלג

מובילים את
מהפכת
החינוך בירושלים

14-15

עושים הכל כדי להגיע
**לכל ילד
ולכל תלמיד
בירושלים**
ולספק לכולם מענה

התקווה והשאיפה שלנו היא לעמוד בעוד שלוש שנים, בסיום הקדנציה, ולדעת שבתי הספר היסודיים, לבנים ולבנות, יקבלו כולם מענה ולכולם יהיה מבנה קבע ראוי ופסודר. גם בתחום הסמינרים אנחנו בדרך לבצע מהפכה של ממש, ובכוונתנו לחלק את העיר לרובעים ולהסדיר בניית סמינרים שכונתיים כדי שהנערות לא יאלצו באוטובוסים ורכבות מקצה אחד של העיר לקצה השני; אנחנו נעשה הכל להביא לצמצום מקסימלי של כיתות בדירות שכורות ובמבנים יבילים ולפקסום יכולות הבניה ככל האפשר, כשבמקביל נעשה הכל כדי לשפר גם את מערך ההסעות של התלמידים. עושים הכל כדי להגיע לכל ילד ולכל תלמיד בירושלים ולספק לכולם מענה.

מדובר בפרויקטים
אדירים בסדר גודל
מדינתי -
**יש כאן מהפכה
היסטורית**

תחום החינוך הוא תחום שתמיד צומח ותמיד מתפתח, והביקוש תמיד יהיה רב על ההיצע, כך שהעבודה בתחום לא תיגמר לעולם. אנחנו עושים את הכל, כולל הכל, כדי לדאוג לרווחתם של ילדי ירושלים, לוודא שכל ילד יקבל את מה שפגיע לו ועוד הרבה מעבר לכך. אנחנו רוצים שלא יהיה פי שצריך סביבת למידה מסוימת ותהיה חסרה לו - ואנחנו עמלים סביב השעון כדי שכך אכן יהיה.

מדובר בפרויקטים בסדר גודל מדינתי שאותם אנחנו מפעילים - ואנחנו רק נלך ונרחיב אותם בלי הפסקה עד שנצליח להגיע ליעד שלנו: לכל ילד בירושלים יהיו את תנאי הלימוד הטובים ביותר שהוא נצרך להם, כשבמקביל התכניות החינוכיות יהיו גם הן ברמה הגבוהה ביותר ומונגשות ופותרות את כל ילד וילד.

**בכל שכונה
שבה מתיישב
הציבור החרדי
ייתן מענה
פלא ומספק**

אנחנו עדיין בפערים גדולים - ולפרות העבודה האינטנסיבית שלנו עדיין יש הרבה עבודה, ולכן החזון שלנו הוא קודם כל לסגור את הפערים כדי שכל ילד בירושלים ילמד בכיתה תקנית, נורמלית ומסודרת ולכל אחד יהיה מקום לימוד טוב ואיכותי לכל אחד. בנוסף - נושא השכונות המעורבות לפיניהם הוא נושא שנמצא כיום בטיפול פעמיק, היות ושם הפערים היו גדולים עוד יותר, ואנחנו מקווים שעד לסוף הקדנציה הנושא יוסדר וגם מקומות שהבניה בהם עדיין לא תסתיים כבר יהיו עמוק באמצע הבניה.

המטרה היא שכל שכונה שבה מתיישב הציבור החרדי ייתן מענה פלא ומספק; זו השאיפה וכולנו רוצים לראות ואנחנו מקווים שכך אכן יהיה. בנוסף אנחנו פועלים גם בפיזור התכניות החינוכיות כמו ההכנה לשיבות ולסמינרים וכדומה, שאנחנו רוצים להמשיך להרחיב ולפתח לטובת כלל תושבי העיר.

**אצל כולנו, בראש הכל
עומד החינוך שמשנה את
כל המציאות העירונית:
כשפחנכים טוב -
הכל טוב**

בחצי הקדנציה שנותרה הייתי רוצה להמשיך את תנופת הבינוי של הכיתות בכל רחבי העיר. הייתי רוצה שבסוף הקדנציה נוכל לקבוע באופן חד משמעי שאין ילד אחד בכל רחבי ירושלים שלומד בקראוון, פחון או מקום לא ראוי אחר. זו עבודה מאתגרת וקשה מאוד, ואני מקווה שאנחנו יחד נצליח להגיע אל היעד.

אנחנו עובדים מסביב לשעון בשביל להביא את התוצאה הזו ומשקיעים שעות רבות במאמצים להביא את הכספים הנדרשים לשם כך. הגיע הזמן שגם המדינה ומשרד החינוך יבינו את החשיבות הרבה שיש בבינוי כיתות ויאשרו את כל הכספים הנדרשים, ובשילוב כוחות ומאמצים נצליח להגיע לכל ילד ולספק לו את תנאי הלימוד הטובים ביותר.

כאשר נכנסנו אל בניין עיריית ירושלים במטרה ללמוד על מטה הבינוי, או מדויק יותר לומר - 'קומנדו הבינוי', לא באמת ידענו לקראת מה אנחנו הולכים. חשבנו שמדובר בעוד אגף, עוד מטה נוסף ואולי עוד מחלקה מהמחלקות השונות שיש בכל עירייה אחרת ברחבי הארץ.

אלא שבתוך כמה דקות נשאבנו לעולם תזזיתי ומהיר, בו מבנים וכיתות מוקמים במהירות מסחררת והליכים תכנוניים ובירוקרטיים מוסדרים תוך זמן קצר, והבנו שמדובר על עולם שונה לגמרי, שמבוסס על מודל מהפכני שעד שלא רואים בעיניים, מתקשים להאמין. מודל שאמור להיות משופכל לכל רשות מקומית ברחבי הארץ. מודל לחיקוי ברמה ארצית.

אין צורך להרחיב אודות מצוקת מוסדות החינוך בירושלים שנמשכה לאורך שנים. המצוקה הנוראית זעקה עד לשמיים. גני ילדים ששוכנו בדירות שכורות, כיתות שלמדו בקרוואנים, במנ"דים ובמבנים מזדמנים, מצוקת כיתות לימוד בבתי הספר, התיישנות ציוד ומבנים שדרשו רכש ושיפוץ - כל אלו ציפו לגורם שייקח את החינוך כאתגר אישי שלו. משרד החינוך ומשרד האוצר אישרו הרשאות בנייה ל-40 עד 60 כיתות בשנה, כשהגידול הטבעי עמד על למעלה מ-200 כיתות בכל שנה, מה שהעמיק והגדיל את מצוקת מוסדות החינוך בצורה בלתי נתפסת.

קדנציה ראשונה של ראש עירייה 'חינוכי' במונח הבונה של המילה, לצד סגניו, הערים למצוקה הנוראית, הביאו להקמת מודל חדשני, מודל שהביא להשלשה של הרשאות הבנייה. מיפוי מלא של הצרכים שמיפה גם את כל הקרקעות הקיימות ואת הפוטנציאל התכנוני.

תכנית הוליסטית אופרטיבית גובשה, "מטה בינוי" עירוני ייעודי הוקם - מטה שמתכלל ומרכז את העשייה העירונית, ובמקביל - הואצו תהליכי התכנון והביצוע של בינוי כיתות לימוד, ומהפכת החינוך של ראש העירייה יצאה לדרך חדשה.

כ-300 כיתות חדשות נבנו השנה בעיר, מה שמוביל להתפתחות עצומה בתבנית מוסדות החינוך בירושלים. בכל פינה ובכל שכונה בעיר ניתן לראות דוגמאות משמחות למהפכה המתרחשת. שינוי מדהים מתחולל מול עינינו בכל המגזרים, והמגזר החרדי ביניהם - ובנתח משמעותי, כאוכלוסייה המהווה למעלה ממחצית לדי ירושלים.

הבנייה המסיבית של הכיתות בנתה להורי הילדים בירושלים דבר נוסף: תקווה. אם עד כה הם לא האמינו שזה יכול לקרות, עכשיו רואים את השינוי בעיניים. המבנים מתוכננים ונבנים בתכנון מודרני, חדשני, בטיחותי ואסתטי בכל רחבי

**הצצה
בלעדית
לפטה
שפועל תחת
הרדאר ואחראי
למהפכה שהזניקה
בפאות אחוזים
את הבינוי לחינוך
בירושלים**

**קופנדו
בינוי**

יחזקאל אשכנזי

**את
בינוי מוסדות החינוך
בירושלים קשה לתאר במילים
- צריך לתת לפספרים לדבר.**

• אם עד לפני שלוש שנים העירייה פסרה 30 כיתות חדשות ו-40 הרשאות בשנה, כיום העירייה פוסרת 300 כיתות בשנה וכ-500 הרשאות בשנה - עלייה של אלף אחוזים! • לצד היקפי פסירת הכיתות, ניתן דגש גם לאבזור הכיתות, שיפוץ מבנים ישנים והקפדה על סטנדרט בנייה גבוה • כך נראה קופנדו הבינוי של ירושלים: סביב שולחן אחד יושבים כלל הגורמים הרלוונטיים, החל מגורמי התכנון ועד לגורמי הביצוע, כשמולם פטרה אחת: לבנות כמה שיותר כיתות ומוסדות חינוך

ירושלים הבנויה.

השכונות הירושלמיות.

כמו שכולנו יודעים, בינוי לא תמיד מספיק. בתי ספר, יותר מבתי מגורים, מתבלים עם השנים. תמיד יש צורך לשפץ, לתקן, לאבזר ולהכשיר מקומות ע"מ שיהיו ראויים לקבל את ילדי העיר. התקדמות המידע בתכנון מבני חינוך בסביבה נכונה, בטיחותית, חדשנית - הפך רבים מבתי הספר למיושנים. אפשר ללמוד בהם, ניתן לאכלס בהם תלמידים, אבל בלי שום השוואה לנתוני החדשנות המתפתחים. גם בסוגיה זו עיריית ירושלים מובילה מהפכה.

כדי להבין את גודל ועוצמת המהפכה - כדאי לחזור כמה שנים לאחור, לבדוק את הנתונים ולהבין את גודל המחסור העצום בכיתות שהיה בעיר. למעשה, כאשר מטה הבינוי הוקם, ידעו היטב שקיים מחסור חמור ופער עצום בין היצע הכיתות הנבנה לבין הביקוש האדיר לכיתות חדשות.

מוסדות לימוד רבים מצאו את עצמם לומדים בקראוונים דלים, במנ"דים טחובים, בדירות שכורות ובעוד שלל מקומות שהצד השווה שבהם הוא שהם אינם ראויים לאכלס בהם ילדים. אך רק כאשר התחילו בהליך המיפוי האינטנסיבי שסרק את העיר לאורכה ולרוחבה הוברר גודל השבר: אלפי כיתות חסרות בכלל המגורים, קצב הגידול השנתי עולה בהרבה על קצב הבינוי השנתי, והפער רק הולך ומתרחב ללא הפוגה.

המצב בעיר היה עגום במיוחד. המדינה אישרה ותקצבה בנייה של בין שלושים לשישים כיתות לימוד מדי שנה. כדי להבין - מדובר על סדר גודל של כבית ספר וחצי לכלל המגורים יחד, כמות שרחוקה מלספק את הביקוש הרב. איש לא ידע את המספר המדוייק של הכיתות החסרות, אך היה ברור לכולם שצריך לטלטל את המערכת ולשנות תפיסה בכל הקשור לבינוי כיתות.

עבודת מטה: מיפוי, למידה, ניתוח

הצעד הראשון היה למנות לראשות מטה בינוי את עקיבא ברזין שהוביל תהליך מיפוי מעמיק בכל רחבי העיר, תהליך שלקח כחמישה חודשים. לצידו עבדו יפעת אורון-שוורץ מטעם 'משכ"ל' ואוריאל אלבו מטעם חברת 'מוריה', שאחראים על הבינוי של מוסדות החינוך.

יחד עם 'מנח"י' ושאר אגפי העירייה הרלוונטיים עבר הצוות המקצועי מוסד אחר מוסד, תלמודי תורה ובתי ספר, סמינרים וגני ילדים, ובחן את הצורך הקיים כיום לצד מגמות הגידול של מוסדות הלימוד בעיר. מעל מאתיים עמודים סקרו בעיון את הצורך האדיר בכיתות לימוד נוספות.

הנתונים היכו בתדהמה את העוסקים במלאכה: המחסור הקיים עמד על כארבעת אלפים

כיתות, מהם למעלה מאלף שבע מאות כיתות במגזר החרדי, ארבע מאות כיתות במגזר הכללי והיתר במגזר הערבי. בנוסף, מגמת הגידול הטבעי השנתית מחייבת קצב בינוי של כמאתיים ושמונים כיתות חדשות מידי שנה בשנה.

כדי לתרגם את מספרי הכיתות לשפת המעשה - מדובר במאה ועשרים אלף ילדים שלמדו בתנאים לא תנאים, בכיתות שאינן ראויות לשמן, ובמוסדות לימוד שמתקיימים בתת תנאים.

קצב הגידול האדיר לצד קצב הבינוי האיטי של המדינה הגדיל את הפער מידי שנה במאות כיתות, והוא שהביא למחסור של ארבעת אלפים כיתות לימוד. מדובר בעוול היסטורי מצד משרדי הממשלה שלאורך שנים לא תקצבו את ירושלים ולא העניקו הרשאות בכמות המינימלית הנדרשת. אם בשנה יש צורך במאתיים שמונים כיתות ובמציאות נבנים ארבעים כיתות - לא קשה להבין מה יתרחש אחרי חמש ועשר וחמש עשרה שנים.

ברגע שהמחסור החמור הובן לעומקו ובעקבות פסיקת בג"צ שקבע כי יש להקים ועדה בין-משרדית עם משרדי האוצר והחינוך שתקבע תוספת תקצוב והרשאה לעיר ירושלים, לאחר שנים ארוכות של אפליה והדרה תקציבית, התחילו להגיע לסיכומים ראשוניים מול המשרדים השונים. הקלות שונות הוכרזו בקריטריונים של משרדי הממשלה השונים, ולראשונה הושגה הכרה רשמית בכך שיש לחשב את הגידול הטבעי כפקטור מרכזי בכל נושא אישורי ותקצובי הבנייה בעיר.

השינוי שהגיע בעקבות כך הביא כבר כעת למצב בו בשלוש השנים האחרונות במקום שלושים עד שישים הרשאות לכיתות לימוד - מתקבלים שלוש מאות ואפילו שלוש מאות וחמישים כיתות לימוד מידי שנה. כמובן שהדבר מעניק מענה לגידול הטבעי של העיר ולא מספק פתרון למחסור שכבר קיים - אך הפער לפחות הפסיק לצמוח.

ואז הוכרז השלב המרכזי של המהפכה.

פהלך נועז: הלוואה של מיליארד שקלים

עיריית ירושלים, בצעד אמיץ שאין שני לו בכל הארץ, לקחה הלוואה של מיליארד שקלים. ראש העיר ואנשי העירייה החליטו לומר 'די' למציאות הקשה ששררה בעיר, ושמו סוף להמתנה למשרדי הממשלה. המציאות בה מאה ועשרים אלף ילדים לומדים בתת תנאים לא יכולה לחכות עוד. הם החליטו, לקחו על עצמם את המשימה שאמורה היתה להיות מוטלת על כתפי משרדי הממשלה והפכו אותה לגולת הכותרת של מאמצי העירייה בשנים האחרונות: משנים את המציאות.

כמובן שהצעד האמיץ לא היה נטול קשיים: משרדי הממשלה והבנקים השונים לא ששו

לאשר את ההלוואה האדירה. מי שאז סייע רבות לראש העיר, משה ליאון, היה שר הפנים דאז, הרב אריה דרעי, שחתם על הלוואת המדינה, בעקבות הטיעון הפשוט שהציגה העירייה: העירייה שילמה מידי שנה סכומי עתק על שכריות מיותרות לחלוטין; ובמקום לשכור מקומות שאינם ראויים ללמידה, נשקיע את הכסף בבינוי של כיתות ברמה גבוהה ונייתר את הצורך בשכירת מקומות.

הפער בין שכירת מקום לבניית מקום חדש תקוּז אחרי תקופה של חמש עשרה או עשרים שנה. התקווה אמרה אז, ועדיין אומרת, כי במשרדי הממשלה יהיה מי שיבין את הצורך העצום וישפה את העירייה על הסכום האדיר שהיא הוציאה מכיסה במקומם.

המהלך של הלוואת המיליארד שינה את פני המציאות כולה. בעקבותיה הוכנה תוכנית יסודית למאבק ולצמצום המחסור בכיתות הלימוד, תוכנית שתטפל טיפול שורש בארבעת אלפים הכיתות שכבר חסרות ובאלף הכיתות שיהיו חסרות בחמשת השנים הקרובות בעקבות הגידול הטבעי בעיר. הצוות המיוחד שהוקצה לעניין סרק את 'השטחים החומים' בכל רחבי העיר וריכז תוכניות אב לכל שכונה ולכל שטח בשכונה, ובמקביל - הוחלט על הקמת מטה מיוחד שיאגד את כל הפונקציות העירוניות שעוסקות בתחום אל מקום אחד, מתוך מטרה להקל ולזרז את כל ההליך של רישוי ותקצוב בניית מוסדות לימוד.

תכלול הפרויקט: שולחן עגול של כלל הגורפים

ראש המטה, עקיבא ברין, הופקד על העניין ויחד עם יפעת ארון-שוורץ ואוריאל אלבו, הוקם מטה ראשוני מסוגו בו יושבים כתף לצד כתף חשבים יחד עם מנהלי חשבונות, פרוגרמטורים לצד אדריכלים, יועצים משפטיים לצד רפרנטורים מיוחדים, מתכננים, אנשי חברות משכ"ל ומוריה שבונות בפועל, ואנשי חברות הבקרה של העירייה - בר"ן וסולברג - ובעצם כל מה שרק יכול להיות שיצטרכו אותו במהלך התכנון והבנייה. התכלול של כל האנשים ובעלי התפקידים והכינוס שלהם למקום אחד כבר מביאים להקלה משמעותית בחלק גדול מההליכים.

שלוש שנים קדימה, והמצב השתנה מן הקצה אל הקצה. מעל שמונה מאות וחמישים כיתות שלא היו בעבר אפילו בתוכנית נמצאים כיום בהליכים שונים ומעמיקים, חלקן כבר נבנו בשטח ונמסרו לידיהם של מוסדות הלימוד, וחלקן נמצאות בהליכי תכנון ואישור מהירים. מידי שבוע יושבים הצוותים המורחבים ומרחיבים את המהפכה.

בתוכניות אדריכליות התחוללה סערה: ממצב בו כל מנהל אגף מכריז כל מספר כיתות למגרש בלי כל קשר למציאות, מצב שיצר 'פילים לבנים' שלא יכולים להתקדם לשום מקום בשום הליך תכנוני, כיום יועץ-מתכנן על, שהופקד על צוות מיוחד, מטפל במאות

רבות של 'פילים לבנים' שנתקעו לאורך השנים וכיום משוחררים לבניהה בקצב מסחרר - בין אותם 'פילים לבנים' נמנים, אגב, בתי הספר 'בית ישראל' ו'מטרסדורף' שאחרי שנים של לימודים בתת תנאים נכנסו רק לאחרונה למבני הקבע החדשים והמפוארים שלהם.

באמצעות מערכת 'רמדור' שהוקמה במיוחד כדי לשקלל ולתכלל את כל המידע האדיר שזורם למערכת, יושבים אנשי הצוות ובכל רגע נתון הם יודעים בדיוק על כל שטח ועל כל כיתה; היכן המקום אוחד מבחינת אישור, מבחינת הרשאות, מבחינת תקציבית ומבחינת הליכים בשטח. עד לרגע המסירה למוסד עוקבים אנשי המטה בשבע עיניים, פותרים כל תקלה קטנה כגדולה ומוודאים שההליכים מתקדמים במהירות המסחררת, הנדרשת והרצויה.

גורמי העירייה כולם מגויסים למען המטרה. מהנדס העיר, אגף ש"פ"ע, או כל אגף אחר - כולם יודעים שכאשר מטה הבינוי פונה אליהם הוא מקבל את התעודף הגבוה ביותר. כדי לפתור את כל החסמים האפשריים הונחו כלל האגפים להתגייס ולשתף פעולה באופן הרחב והפורח ביותר, וכך אכן נעשה. ראש העיר יושב עם אנשי המטה באופן קבוע ומסודר, ואם וכאשר נתקלים בחסמים כאלו או אחרים הוא נכנס לתמונה בכל הכוח ולא נח עד שהדבר בא אל תיקונו וסידורו.

ההישגים: 877 כיתות בשנתיים וחצי

כדי לתרגם את מהפכת הבינוי למספרים - בעשור האחרון נבנו בכל ירושלים 1407 כיתות. 877 מתוכם נבנו בשנתיים וחצי האחרונות. גם תמונת ההרשאות עברה מהפכה. ב-2019 אושרו 356 הרשאות, בשנת 2020 אושרו 492, ולעומת זאת, בשנים שקדמו למהפכת הבינוי, הסכומים עומדים על ארבעים, חמישים ושמונה ושישים כיתות בלבד מידי שנה. זו מהפכה בסדר גודל אדיר שקשה לעכל אותה ולהבין אותה, והיא דרשה כוחות אדירים ועבודה עצומה.

אם לפני שלוש שנים מנהל מוסד שהיה זקוק לכיתות לימוד יכול היה להמתין עשרים שנה וגם אז לא לקבל את הכיתות שהוא נדרש להן, כיום הצוותים השונים עובדים מסביב לשעון כדי לעשות הכול ולהביא למצב שבתוך פרק הזמן המינימלי והקצר ביותר הכיתות יבנו. לוחות הזמנים קוצרו והתייעלו, הליכים ארוכים וסבוכים הפכו לפשוטים וחלק ניכר מן הפעולות הנדרשות לצורך בניית כיתות נעשה במקביל - כמו למשל תהליך התכנון שנערך במקביל לפרוגרמות ולאישורים.

אם כשהמטה התחיל את עבודתו, ראו את המהפך בעיקר באגפי העירייה, שם התנהלו הליכי ההרשאות והתקצוב, הרי שכיום המהפכה ניכרת בשטח, והיא מתפשטת במהירות: מאות כיתות נמסרו ומאות אחרות נמצאות בהליכי בנייה, כשאלפי כיתות

התפיסה לפיה נבנים כיתות לימוד באופן כמעט גנרי בלי התבוננות על הצרכים של בית הספר או המוסד שיקבל את המבנה, ומנהלי המוסד מגיעים רק ברגע האחרון כדי לקבל את המפתחות של הבניין - התפיסה הזו הסתיימה. כיום, ברור לכולם שלא דין מוסד אחד כדין מוסד שני, אין בית ספר שדומה למשנהו ואין דין תלמוד תורה כדין סמינר: לכל מקום יש את הצרכים שלו וההתאמות להם הוא נדרש. הבנייה נבנית כיום במתכונת זו.

ובמילים אחרות: לא רק שבונים יותר, אלא גם איכות הבנייה נמצאת כמה רמות מעל הנורמה המקובלת. התוצאה היא שמנהלי המוסדות מרוצים, ההורים מרוצים והכי חשוב - הילדים והתלמידים מרוצים. וכשהתלמיד מרוצה מתנאי הלימוד שלו הוא יכול ללמוד טוב יותר ולקבל את החינוך הטוב ביותר שרק ניתן לספק לו. שבעתיים הדברים אמורים במקרים של חינוך מיוחד, אז תכנון כזה הינו דבר המשנה מציאות ומשנה חיים לילדים והוריהם מקצה לקצה.

לא רק שמדובר בקומפלקס חדש ונעים שילד יכול לבוא אליו וליהנות, וללמוד בתנאים טובים ונוחים, עם מתקנים הכי טובים, גגות מהודרים וחצרות רחבות ידיים - אלא המציאות הזו משמעותית גם לנפש הילד: כשילד מרגיש שטוב לו במקום הלימודים הכול אצלו משתנה.

ראש העיר משה ליאון, יחד עם סגניו, אנשי המקצוע ואגפי העירייה, חוללו בתחום הבינוי של כיתות הלימוד מהפכה בסדר גודל שעוד שנים יילמד במקומות אחרים. ממצאות של מצוקה אדירה, משבר של ממש - הפכה העיר למודל למידה, כשבראש החוד של המפכה הוצב מטה הבינוי - קומנדו הבינוי המשמש כאגרוף ברזל השובר את כל החומות ומנתץ את כל הקשיים שמנסים להערים בפניו. בקצב ובתאוצה שלא יאומנו הצליחה העירייה לחלץ את המרכבה הענקית של מוסדות הלימוד, מרכבה ששקעה בבוץ עד לצווארה ונדמה היה כי אין מי שיצליח לשקם אותה, וכעת ניצבת ירושלים במקום אחר לגמרי, עם כמעט אלף כיתות חדשות ובנויות לתלפיות, מאות מבנים הנבנים ברגעים אלו ועוד אלפי מבנים בתוכנית.

עוד שנים, כאשר נסתכל אחורה, נזכר בימים אלו ונדע איך קרתה המהפכה.

נוספות נמצאות בתהליכים מתקדמים לקראת בנייה ומסירה. מיליארד השקלים שנלקחו כהלוואה מוצו ומומשו עד תום ובעירייה שוקלים לקחת הלוואת מיליארד נוספים כדי להמשיך את תנופת העשייה והבינוי האדירה. בלי שום חסם או מעצור.

הפשימה: עוד 3000 כיתות חדשות

לצד אותם 877 כיתות שכבר נבנו, במטה הבינוי עובדים במרץ ובלי הפסקה כאשר על שולחן העבודה ניצבת מטרת על: בנייה של עוד כשלושת אלפים כיתות, וליתר דיוק -אלפיים תשע מאות וחמישים כיתות. הדבר כמובן תלוי תקציב, אבל במטה הבינוי מבטיחים לא לנוח לרגע אחד עד להשלמת המשימה.

אין אח ורע לתופעה המיוחדת שהתרחשה בירושלים. מעירייה שמסרה שלושים כיתות בשנה, הרי שכיום, העירייה מוסרת שלוש מאות כיתות בשנה והקצב עוד יעלה יותר ויותר: עלייה של אלף אחוזים בקצב מסירת הכיתות.

בימים אלו עובדים במלוא המרץ להשלים את ההליכים השונים לקראת הביניה בשנתיים הקרובות; מבנה שנמסר ב-2023 צריך להיות מוכן ומאושר כבר כיום. המטרה העליונה היא לדאוג לאלף שלוש מאות עשרים וחמש כיתות שיושלמו ב-2023.

אם בשנת 2021 בנתה ומסרה חברת משכ"ל מאה וחמש כיתות למגזר החרדי בלבד, וחברת מוריה בנתה עוד שלושים ושש כיתות, הרי שהתוכנית ב-2022 היא להשלים ולמסור חמש מאות כיתות, וב-2023 שבע מאות כיתות. אלו מספרים בלתי נתפסים כשחושבים על מה שהיה כאן רק לפני שנים בודדות.

הסטנדרט: רפת הבנייה והגיפור הגבוהה ביותר

המבנים והכיתות נבנים ברמה הגבוהה ביותר; בתי ספר חדשניים נבנים יחד עם מעצבי סביבת למידה מהשורה הראשונה המתכננים מבנים בעלי דרכי גישה נוחים, גימורים ברמה המקסימלית, שטחי שהייה מרווחים, אולמות רב תכליתיים, מגרשי משחקים, גגות פתוחים, נגרות ייעודית ומה לא. הדבר בולט שבעתיים כשמטה הבינוי פוגש את מוסדות החינוך המיוחד, שם ההתאמות נעשות ברמה שלא מוכרת בערים אחרות; בשיתוף פעולה עם הנהלת המוסד, הצוות לומד את הצרכים המיוחדים של כל מוסד וכל כיתה ומתכנן להם כיתות וציוד תואם ברמת התאמה מושלמת.

למעשה, אומרים לנו במטה הבינוי, חלק יסודי ומשמעותי מסוד הצלחה של המטה הוא החיבור לשטח והקשר עם מנהלי המוסדות. למן הרגע הראשון בו מתחילה יצירת הפרוגרמה הראשונית הצוות יושב עם מנהלי המוסד, לומד את הצרכים שלו ומתאים את תוכניות הבנייה לצרכים הייעודיים של כל מוסד בפני עצמו.

הרב פנחס ארליך

מנהל האגף לתרבות תורנית בעיריית ירושלים

במגזר החרדי התרבות איננה פטרה - אלא כלי שמטרתו לסייע, לשפר ולהיטיב את אורח החיים החרדי. בשנים האחרונות זכיתי להוביל, יחד עם צוות האגף לתרבות תורנית, את מיזמי התרבות הגדולים בהיסטוריה של המגזר החרדי בירושלים, ואני שמח על הזכות המיוחדת לחבר את הציבור לערכי תרבות תורנית ברמה הגבוהה ביותר.

בין היתר הובלנו במהלך השנים האחרונות את האירועים המיוחדים הנערכים בסיומי מסכתות וכדומה, שכל תכליתם לייקר ולהעריך את ערך וחשיבות לימוד התורה. אנחנו, יחד עם ראש העיר, נתנים את הפענה הפיזית תוך התאמה והתחשבות בצרכים ובאופי של כל שכונה. גם בתקופת הקורונה - לא הפסקנו לחשוב כיצד אנחנו מפשיכים את הפעילות חרף המגבלות. הציבור מצביע ברגליים, ונהנה להשתתף ולשתף, לתת רעיונות וביקורות חיוביות ולהצטרף למיזמים השונים.

הרב דוד ינר

מנהל רשת הספריות התורניות בירושלים

העם היהודי מכונה "עם הספר". בזכות רפת אוריינות גבוהה, והבנה של ערך המילה הכתובה, העם היהודי שימר את אוצרותיו התרבותיים במשך אלפי שנים. קריאה היא פעולה הכרחית, שמעשירה את הידע ומעצימה את כוח החשיבה שלנו, פותחת לנו עולם מגוון ומפלט את שעות הפנאי בתוכן עשיר ומרחיב אופקים.

כבירתו של עם הספר, הפכה ירושלים למודל לכל ערי הארץ בנושא של הפעלת ספריות, ומכל הארץ באים ללמוד איך אנחנו מצליחים להפעיל ולשכלל את המערך האדיר של הספריות בירושלים. יש לנו כיום למעלה מחצי מיליון מנויים, ובממוצע יש מידי שנה בעיר למעלה ממיליון (!) השאלות. בספריה שבשכונת בית וגן, כדוגמה, ביקרו בחודש אחד 6,842 איש. ביום ממוצע משאילים ברחבי העיר למעלה משש מאות ספרים, ובימי חמישי יש למעלה מאلف השאלות - והביקוש העצום מקבל מענה: בשנה האחרונה רכשנו ספרים בשווי של מיליון ש"ח. ירושלים הפכה לאימפריית קריאה שאין לה אח ורע בישראל.

הרב אריאל גולן

מנהל המחלקה למורשת מן המזרח

העיר ירושלים היא בירת העם היהודי ברוחניות ובתרבות היהודית השורשית. עדות המזרח לגווניהם התאפיינו בכיסופים לארץ ישראל, לירושלים ולבית המקדש, ומאות פיוטים ולחנים שונים חוברו בארצות שונות - בהשפעת ארצות המוצא.

כדי לשמר את המורשת המזרחית לגוניה ותרבותיה ולהנחילם לדור הצעיר יצאה מחלקת "מורשת מן המזרח" במיזם ענק של חוגי לימוד שירת הבקשות בעשרים שכונות, ובנוסף, אנחנו עורכים בשלושים שכונות שונות אירועי "שירת הבקשות". הדברים האלו לא היו בעבר, וכיום לא רק שהם קיימים - אלא התחושה היא שראש העיר יחד סגנו הרב צביקה כהן דורשים ומעודדים את זה, והם רק רוצים לראות עוד ועוד מהפעילות הענפה והחשובה הזו.

הרב דוד בלופנשטוק

חבר מועצת העיר ומחזיק תיק תרבות תורנית

נושא התרבות התורנית חווה בשנים האחרונות מהפכה אדירה. הצלחנו לפנות לקהלים הרבה יותר גדולים ומגוונים בכלל הגילאים. כיום אנחנו פועלים עם ילדים וילדות, בחורי ישיבות ונערות סמינר, זוגות צעירים וציבור מבוגר יותר - ממש כלל הגילאים וכלל שכבות האוכלוסיה. זאת הבשורה הגדולה ביותר שלנו.

הצלחנו להגדיל את התקציבים של המנהלים הקהילתיים פי שניים ואפילו פי שלושה. המנהלים הקהילתיים מהווים כיום את הזרוע הציבורית של העירייה, והם מקבלים תקציבים משמעותיים וגדולים עבור הפעילויות המגוונות ומגיעים לכל אחד. לצד זאת ישנם אירועים גדולים שאנחנו עורכים כסדרם - כמו האירוע שהיה לאחרונה בארנה, אירועי בין הזמנים ואירועי חול המועד. ההנחיה כיום של ראש העיר היא רק לחפש איפה אפשר לעשות יותר, ואת זה אנחנו עושים בלי הפסקה.

יאגפו חובות ופנאי

מובילים את מהפכת התרבות ביהושלים

22-23

נוער

תרבות תורנית מגיעה
היום לכל אחד. מילדים
ועד קשישים. **זאת
הבשורה הגדולה
ביותר שלנו**

אחד הדברים החשובים ביותר היא להעניק משמעות לתרבות התורנית בירושלים. כשילד חוזר מהתי"ת או ילדה מבית הספר ויש להם תרבות תורנית ראויה ונכונה - זה נותן להם משמעות אחרת גם לשעות הפנאי. מסיבה זו אנחנו משקיעים רבות בספריות העירוניות, בונים ספריות חדשות ומשפצים את הספריות הוותיקות.

אין דבר משמח מפחשבה על ילד שחוזר הביתה עם ספר איכותי שכל הורה שמח להכניס לביתו, ומפלא את שעות הפנאי שלו בבילוי איכותי ורצוי, ואותו הדבר בפעילויות השונות של הפנהלים הקהילתיים. השאיפה שלי הוא להמשיך להגדיל ולהגביר את הפעילות שלנו. אחנו רואים את הציבור שצורך את זה ודורש יותר, ואנחנו נעשה הכל כדי להגדיל גם את היקפי הפעילויות וגם את איכות הפעילויות, וככל שנצליח יותר - היה זה שכרנו.

**ירושלים
הפכה לאימפריית
קריאה
שאין לה אח ורע
בישראל**

כמטרה הצבנו לעצמנו את החזון להגיע לפספר מנויים של לפעלה מפאה אלף - וכמיליון וחצי השאלות בשנה. המשמעות של המספרים האלו היא שלכל אחד ואחד יהיה ספר קריאה או ספר העשרה בלי שיצטרך להוציא על זה כסף; העיריה תדאג לזה בשבילו.

העיריה רואה לעצמה את הזכות והחובה להעשיר את הידע והחשיבה של כל התושבים באופן השמור והטוב ביותר ורק באמצעות ספרים שדעת חכמים נוחה עמהם. המטרה שלנו היא לא רק חינוכית, אלא גם פרקטית. בזכות הפיזום, גם לאפא אחרי יום ארוך ועמוס יהיה את הספר שלה. גם לילד שחוזר פיום לימודים יהיה את הספר שלו - וכך לכל אחד יהיה את הפקום והספר שמעניק לו שקט, נותן לו רוגע ומעשיר אותו בידע.

תחום התרבות יהפוך לחלק אינטגרלי ומובן מאליו בחיים של כל תושב בעיר

החזון שלי שתחום התרבות יהפוך לחלק אינטגרלי ומובן מאליו בחיים של כל תושב בעיר. כמו שכולם יודעים ומבינים שתחום החינוך הוא דבר בסיסי, וכל תושב בירושלים מבין את חשיבותו, כך הציבור צריך להיות מודע וצריך להבין שנושאי התרבות בעיר קשורים אליהם באותה רמה. נושאי התרבות יכולים לייקר ולרופם נושאים חשובים, ולהפוך לחלק משגרת החיים של כל תושב.

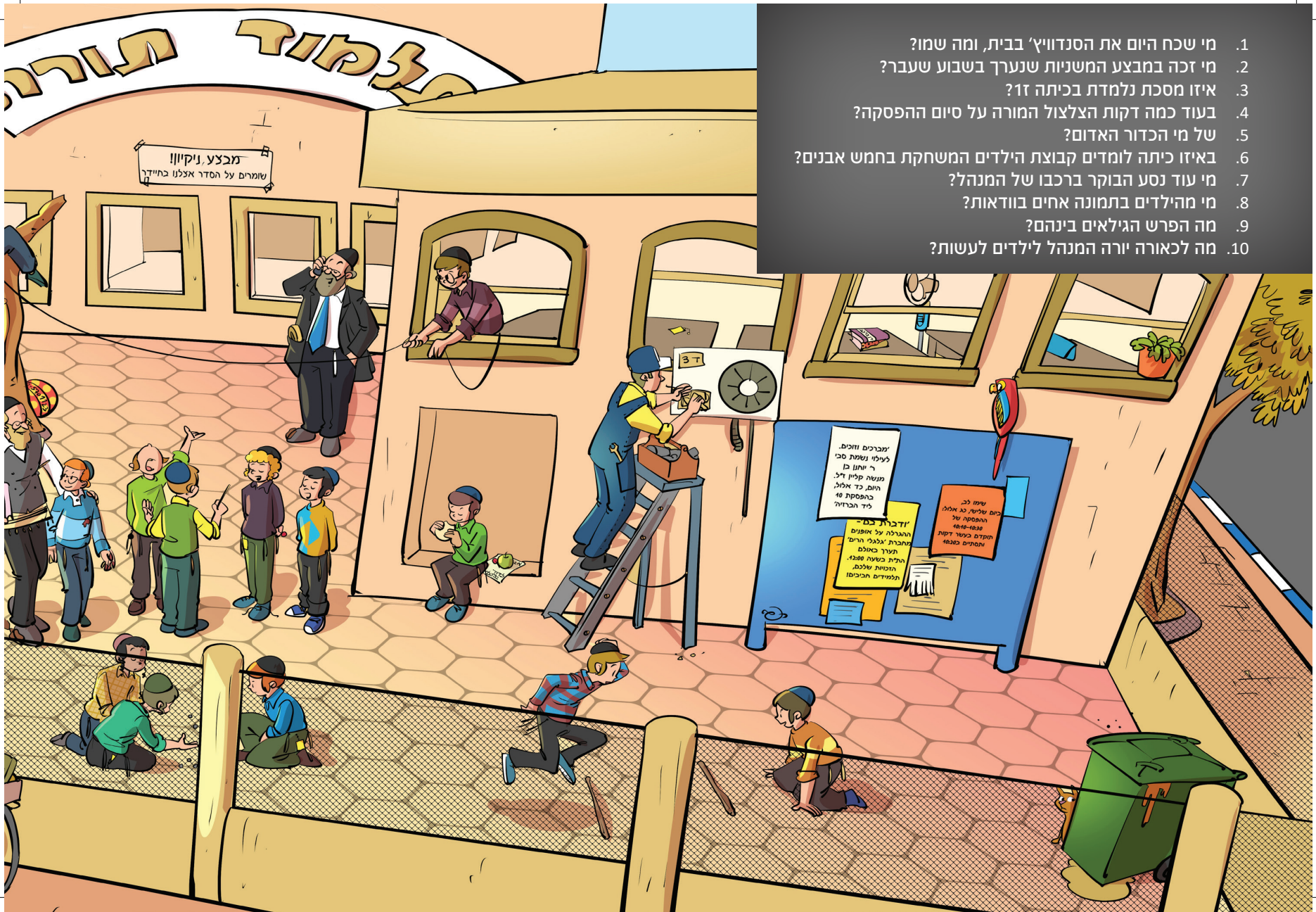
המטרה שלנו היא מצד אחד לתת לכל אחד ליהנות ממה שהעירייה מציעה בעניין, ומן הצד שני לתת במה לתושבים, במה בה יוכלו להעלות רעיונות חדשים ויוזמות חדשות בלי להתבייש. שיתוף בדעות שונות יוכלו לפתח את מה שכבר יש ולחדש דברים נוספים באופן שיהיה נגיש לכל אחד בעיר.

כל תושב ירושלמי, מזרחי או שלא, יכיר את התרבות והמורשת המפוארת של יהדות המזרח

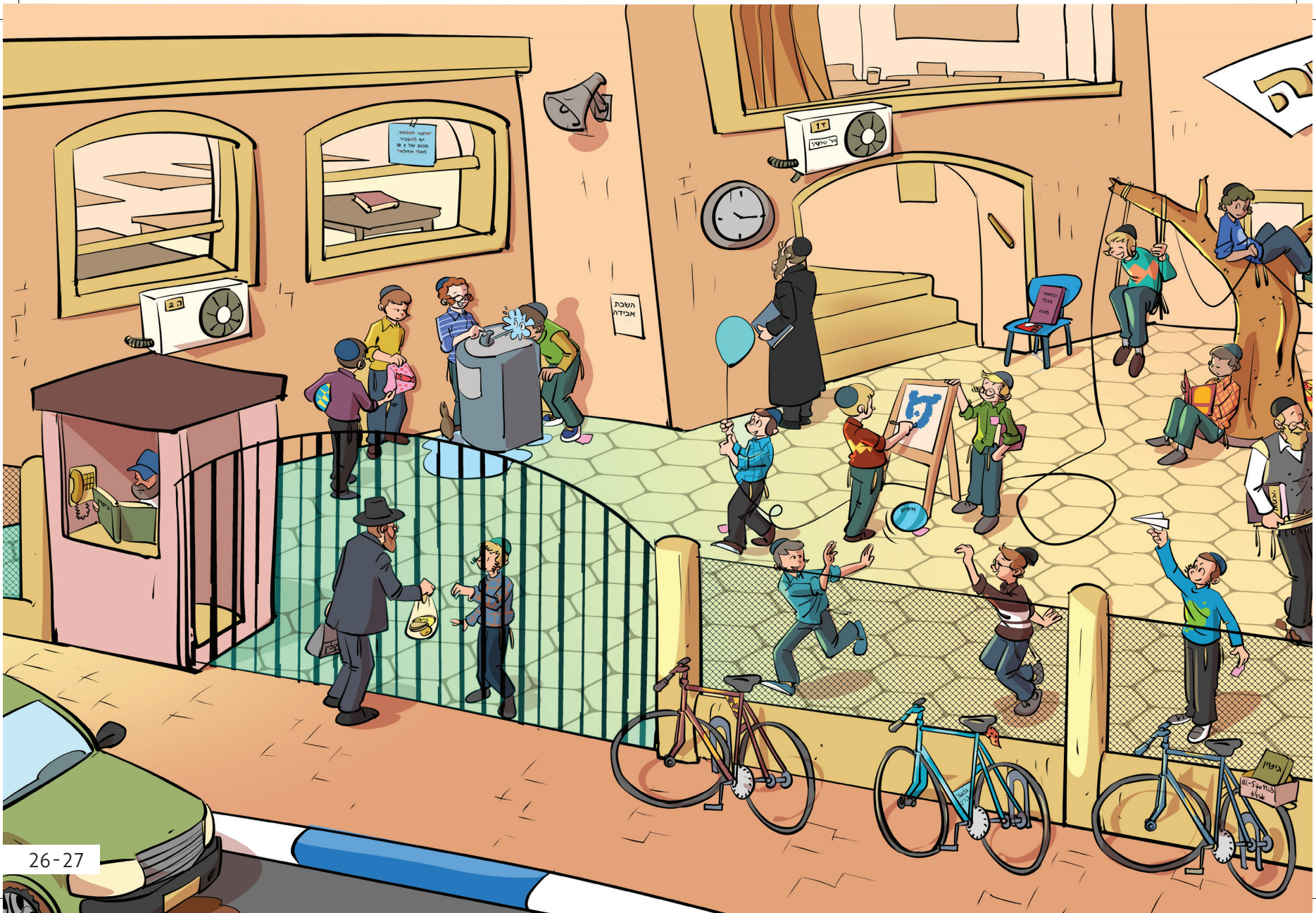
אנחנו רוצים שבהמשך הדרך כל תושב ירושלמי, מזרחי או שלא, יכיר בתרבות יהדות המזרח ויכיר את התרבות ואת המורשת המפוארת הזו. היופי של ירושלים והיופי של עם ישראל הוא בתרבויות השונות שלופדות זו מזו ומתאחדות יחד לעם אחד, ואנחנו עושים הכל כדי ללמד ולהכיר לתושבים את המורשת הזו, שבמשך שנים כמעט ולא נשמע קולה.

אנחנו יורדים אל תוך השכונות, וגם ברמה העירונית וגם ברמה השכונתית - יורדים לשטח, פועלים ודאגים לפען המורשת. אם בעבר לא הבינו את הצורך והביקוש הגדול שיש לזה והיינו צריכים ממש להתחנן ולהסביר ולשכנע, הרי שכיום דוחפים, מעודדים ומתקצבים את הפעילות החשובה הזו כפה שאפשר וכמה שיותר בלי שום מעצורים.

1. מי שכח היום את הסנדוויץ' בבית, ומה שמו?
2. מי זכה במבצע המשניות שנערך בשבוע שעבר?
3. איזו מסכת נלמדת בכיתה זו?
4. בעוד כמה דקות הצלול המורה על סיום ההפסקה?
5. של מי הכדור האדום?
6. באיזו כיתה לומדים קבוצת הילדים המשחקת בחמש אבנים?
7. מי עוד נסע הבוקר ברכבו של המנהל?
8. מי מהילדים בתמונה אחים בוודאות?
9. מה הפרש הגילאים ביניהם?
10. מה לכאורה יורה המנהל לילדים לעשות?

חלום ירושלמי

מאת: מינה לוי

שְׁמֵשׁ חֲרַפִּית חֲמִימָה שֶׁלָּחָה קְרוֹן אֹר לַחֲלוֹן חֲדָרָה שֶׁל פְּנִינָה. וּלְיוֹן הַתַּנְפַּנְרָה מוֹלָה בְּחִיּוֹךְ וְרִיחַ קֹל שֶׁל שׁוֹקוֹ קָדָם אֶת פְּנִינָה שֶׁל קְרוֹן הָאוֹר. פְּנִינָה הַתְּמַתְחָה בְּמִטָּתָהּ בְּחִיּוֹךְ, וְהִרְהִירָה לַעֲצָמָה, הַיּוֹם שֶׁל הַטִּיּוֹל בְּגֹדוֹל הַגִּיעָה. כְּמָה חֲכָתָה לוֹ. בְּמִשְׁךְ כְּמָה חֲדָשִׁים לְמָדוֹ הַיָּא וּבְנֹת כְּתָמָה עַל הָעִיר הָעֵתִיקָה וְעַל הַהִיסְטוֹרְיָה הַמְרַתְקָת שֶׁלָּהּ וְהַיּוֹם לְכַבּוֹד רֹאשׁ חֲדָשׁ אֲרָגְנָה לָהּ הַמּוֹרָה סִיּוֹר הַסְטוֹרִי בֵּין בְּנִינֵי הָרוֹבֵעַ הַיְהוּדִי וּבֵין אֲתָרֵי הַחֲפִירוֹת הָאֲרְכִיאֹלוֹגִיּוֹת שָׁבוּ. אֶת הַתְרַמִּיל הַיָּא כְּבָר אֲרָזָה אֶתְמַל בְּיַחַד עִם אֶסְתִּי, הַיּוֹ בּוֹ סְדוֹר, אֲרוּחַת בְּקָר, שְׁתִּיָּה וּמַעַט מִמְתַּקִּים.

הַדְרָךְ לְבֵית הַסֶּפֶר עֲבָרָה בְּמַהִירוֹת, הָעֲלִיּוֹת הַתְּלוּלוֹת שֶׁתְּמִיד פְּנִינָה הַתְּלוּנָה עֲלֵיהֶן נִעְלָמוּ כְּלָא הָיּוּ וְהַתְרַגְּשׁוֹת קִטְנָה עֲזָרָה לְפְנִינָה לַעֲבֹר אֶת הַדְרָךְ בְּמַהִירוֹת. אֶסְתִּי חֲכָתָה לָהּ בְּמִקוֹם הַמְּפָגֵשׁ הַקְּבֹוֹעַ שֶׁלָּהּ, תַּחַת עֵץ הַתְּפֹזִים וְהוֹ שֶׁלְּבוֹ יָד בְּיָד וְהִלְכוּ בְּמַהִירוֹת לְכוּוֹן בֵּית הַסֶּפֶר.

לִיד שַׁעַר בֵּית הַסֶּפֶר כְּבָר חֲכָה אוֹטוֹבוֹס גְּדוֹל וְנָח וְכָל בְּנוֹת הַכֶּתֶה קִפְצוּ יָדוֹ בְּהַתְרַגְּשׁוֹת וּבְשִׁמְחָה. הַמּוֹרָה הַגִּיעָה, קִרְאָה שְׁמוֹת וְהוֹרְתָה לְכָלוֹ לַעֲלוֹת לְאוֹטוֹבוֹס. הַנְּסִיעָה חֲלָפָה עַל פְּנֵי הַנּוֹפִים הַיְפִים שֶׁמַּצִּיעָה הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם, שְׁדָרוֹת רַחְבוֹת יָדִים לְצַד סְמִטָּאוֹת עֵתִיקוֹת, חֲנִיּוֹת מְסַחֵר חֲדִישׁוֹת שֶׁמַּצִּיעוֹת מְגוֹן סְחוֹרוֹת לְצַד יָרְקוֹן יָקוֹן וְקִמוּט לְחִיִּים שֶׁשׁוֹקֵל אֶת פְּרוֹתָיו בְּמִשְׁקֶלֶת יְדִנִית, כְּמָה סְסוֹגוֹנִיּוֹת מַצִּיעָה הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם לְמִי שֶׁרָק רֹצֵה לְטַעַם מִמֶּנָּה.

חֲגֵלָה מַהֲרָה אֶת צְעָדֶיהָ, הַיָּא כְּבָר הֵיטָה אֲמוֹרָה לְהִיּוֹת לְפָנֶי כְּמָה שְׁעוֹת לִיד בְּאֵרוֹת הַמַּיִם כְּדֵי לְהַשִּׁיג אֶת כְּמוֹת הַמַּיִם לְבְנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ, אֲחֵרֶת לֹא יַעֲלֶה בְּיָדָם לְהַשִּׁיג מַיִם עַד לְמַחֲרַת הַיּוֹם. הַיּוֹם תַּתְקִים בְּחֲצַר בֵּיתָם סְעֻדַת רֹאשׁ חֲדָשׁ חֲגִיגִית בְּהַשְׁתַּתְּפוֹת כָּל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ. הַמַּחְשָׁבָה עַל אַחֲזִינְיָה הַקִּטְנִים שֶׁיִּקְפְּצוּ עֲלֶיהָ הָעֵלוּ חִיּוֹךְ שִׁמְחָה וּמְרָצָה עַל לְחִיָּהּ, וְהַיָּא מַהֲרָה אֶת צְעָדֶיהָ. הֵיטָה עֲלֶיהָ לְהַבְרִיק אֶת רֹצֶפֶת הָאָבֹן הַיְשָׁנָה בְּבֵיתָם וּלְסַדֵּר כְּרִים וּכְסֻתוֹת לְכָל אַחִיָּה וְאַחִיוֹתֶיהָ שֶׁיְלוּנוּ בְּבֵיתָם הַיּוֹם. הַגִּיעָה לְבוֹר הַמַּיִם, שֶׁלְמָה מְעוֹת נְחֻשֶׁת לְיוֹעֵזֶר תְּמוֹרֶת עֲזָרְתוֹ בְּסִחְבֵּית כְּדֵי הַמַּיִם הַכְּבָדִים עַד לְבֵיתָה וּנְפִנָתָה לְהַשְׁלִים אֶת מְשִׁימוֹתֶיהָ.

אך לא היה איש ברחוב. "אלו לא הייתי מרחפת כל כך" הרהרה לעצמה חגלה "לא הייתי מגיעה למצב הביש הזה, מה אני עושה עכשיו?"

את הסיור ההיסטורי התחילה פתה ה' בתפלת שחרית ברחבת הכתל. אירת ראש חדש שררה על כלן, מעזרת הגברים עלו שירי ההלל והתנגנו בנעימות אל תוך עזרת הנשים. הרחבה מלאה אדם, הגישה לכתל היתה חסומה בחלקה. פנינה ואסתי מצאו להן פנה קטנה תחת המדרגות שבצד הרחבה, הן נדחקו והצליחו להגיע עד הכתל ממש, לטפו את אבני הכתל החמימות ותהו בינן לבין עצמן איך הצליחו אותם בונים לסחב אבנים כבדות כל כך ועוד להעלות אותן לגבהים.

"אולי אביה של אותה ילדה עזר לבונים הללו" לחשה אסתי לפנינה, "ואולי אותה בת טובה הלכה ונחפתה לאביה שישוב והכינה לו כוס משקה חם ומשיב נפש" השיבה לה פנינה.

אחת המתפללות הסתובבה אליהן ורמזה להן לשמור לעל השקט והן נפנו להתפלל. תפלת שחרית עברה עליהן בנעימות ובשמחה. הן שרו לעצמן בשקט את שירי התפלה וההלל, בקשו בקשות ואפלו הספיקו לומר מספר פרקי תהלים עד שקראו להן המורה לצאת את הרחבה ולהתחיל בסיור.

בנות הכתה החלו לטפס בעליה התלויה המובילה לשער ציון, השער ממנו פנו תושבי הרובע ביום כניעת הרובע לירדנים, המשיכו משם לקבר דוד המלך, טפסו במדרגות ברזל תולות והלכו להנאתן על החומות המבצרות שהגנו על ירושלים מאויבים.

ואז הגיע הרגע המרגש ביותר בסיור, בנות הכתה נכנסו אל תוך הרובע ההרודיאני, אותו רובע שמש למגורי משפחות הכהנים העשירות בתקופת בית המקדש השני. פנינה ואסתי שלבו ידים והלכו מקסמות אחרי המורה. בתים הרוסים למחצה נגלו לעיניהן, פסיפסים וכדי חמר עתיקים סדרו בין חדרי הבית. מדרגות עלו וירדו, חדרים נוספים נגלו לעיניהן, במות מאבן ששמשו כמטות ושלחנות קטנים...

דמותה של חפציבה הדמונית הציפה אותן בהתרגשות, הן דמינו אותה חוזרת

עד מהרה הגיעה פתה ה' אל חומות העיר העתיקה, נסעו בכביש המתפתל מעלה לכוון שער האשפות, העמק שנפרש לצדן, עמק גיא בן הנום, הר הזיתים ששוכן מעברו, שער הרחמים שסגור ואתרי הקפירות העבירו צמרמורת התרגשות בגבן של בנות הכתה.

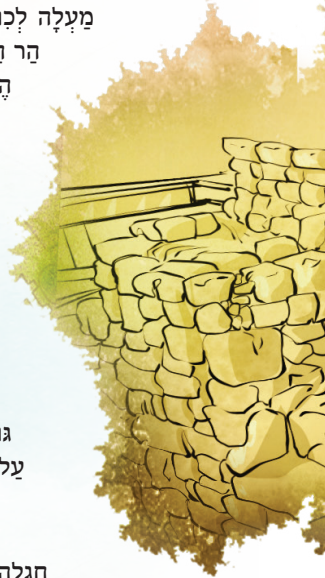
"לחשב שלפני מאות אלפי שנים חיה כאן ילדה חמודה כמונו" לחשה פנינה לאסתי "בטח היו לה חבורות, משפחה, חיים שלמים שהתנהלו כאן בימי עבר". המחשבה על ילדה כמהן שהסתובבה בין העמודים השבורים למחצה היתה מדהימה, היא העלתה חיוך על פניהן ועד סוף הנסיעה הן גמרו לציר אותה בדמיונן,

שחורה ועליזה, נמישים קטנות מעטרות את לחייה, תלתליה משתפלים בחן על מצחה, כתנת צבעונית עוטפת את גופה ונעלי קש קטנות קלועות לה בחן על רגליה.

חגלה היטיבה את נעלי הקש על רגליה ויצאה לסיור זריז ברחובות העיר. ריח הקטרת כבר נשא באויר ותרועת הכהנים כבר נשמעה מזמן. זה אומר שתכף אביה ואחיה ישבו מעבודת הקדש שלהם. ישיבת פרחי הכהנה שבה למד אבא תופסת את כלו, תלמידים רבים מגיעים להחכים מאוירה הקדוש של ירושלים! ואביה עסוק בהם עד למעלה ראש.

אמה עבדה בעבודות הבית והיתה רוקמת בחסד. קשוחים רבים רקמה לנשות הכהנים החשובות, שמלות מעטרות בחן ושביסי ראש נאים למדי. את חלקן מכרה לסוחרים הגוים הרבים שהגיעו גם הם לחוצות ירושלים וחפצו לקנות לנשותיהן חפצי נוי וחו מירושלים.

אאוץ', אחחה, חגלה מעדה אל תוך תעלה בצד הדרך, שמלתה הכתמה והתאבקה ורגלה שלחה אליה אותות מכאיבים ומיסרים, הרימה את שולי שמלתה ונחרדה למראה הקרסול שהלך והתנפח לה עד לבלי הכר, נסתה את קולה לקרא לעזרה

מבית הספר ונשכבת לנוח על אחת מהמטות. בטח הכינה שעורי בית על שלחן החמור הקטן ששכנו בצד החדר, מהכד הזה שתתה ומהכד הזה מזוגה לעצמה חלב עזים חם לשוקו כל בקר, "מענגנו איפה היתה המגרה שלה" לחשה אסתי לפנינה, "אותי מענגו היכן הן המחברות שלה, אולי בכלל לא הלכה לבית הספר?" לחשה לפנינה חזרה. מרב ששקעו שתייהן בדמיונות לא שמו לב שהכתה כבר התקדמה להמשך הרובע, לראות בתים נוספים, הן נעצרו באחת מהפנות ושקעו בחלומות על אותה חפציבה עלומה.

גרונה של חגלה כבר פאב מרב נסיונות קריאה לעזרה, היא נשכבה בצד הדרך וחקתה, למה? אין לה משג. את כל מה שיכלה לעשות כבר עשתה ואף אחד לא עובר פאן. היא לא יכולה לזוז מרב פאב. תשכב ותחכה שאמה תשים לה שהיא חסרה ותשלח לחפש אחריה.

מה זה? היא מודמנת מרב פאב? מיהן הבנות המוזרות הללו? כנראה אלה בנות סוחרים גוים שהגיעו לסחור עם תושבי ירושלים, זו הסבה שהן נעולות במנעלי עור ושערן אסוף בחזקה אל מאחורי ראשן.

פנינה ננערה לפתע ממחשבותיה והקשיבה סביבה היתה נדמה לה כי שמעה אנחה, "אסתי, יש פאן מישהו, ואיפה הכתה?" אסתי קפצה בבהלה ממקומה "איפה המורה? הלכנו לאבוד?! אסתי נכנסה ממש להיסטריה אבל פנינה השתיקה אותה ואמרה לה "תקשיבי, מישהו פה נאנח, מישהו קורא לעזרה, יותר נכון זה קול של בת שקוראת לעזרה."

הן עקפו בזהירות את החבלים ששומרים על המיצגים ההסטוריים, התעלמו מכל שלטי האזהרה, והלכו אחרי הקול. המראה שנגלה לעיניהן המם אותן לחלוטין. על פנת החדר שכבה ילדה, בערף בגילן, תלתלים שחורים משתפלים לה על המצח, כתנת צבעונית עוטפת אותה, נעלי קש קלועות עוטפות בהן את רגליה.

"חפציבה !!!" קראו שתייהן בתדהמה עזה, הילדה הביטה בהן וחיוה מיסר עלה על פניה. "לא חפציבה? קרא שמי כי אם חגלה. אשמח אם תוכלנה לבוא לעזרתי לקרא

לאמי אשת הכהן פנחס בן שאליאל" - - -

פנינה ואסתי החליפו ביניהן מבטים המומים, לרגע צבטו את עצמן ובשניה אחר כך הפסיקו כי זה פאב להן. הן לא חולמות, לפנינה עומדת נערה שטוענת שהיא בתו של כהן מיחס - - - חגלה נערה את ראשה ושאלה את הבנות "מי אתן? מה אתן עושות בעיר האלקים?"

"גרות פאן" ענו לה שניהן מהר.

"באתן עם אביכם לסחור בעיר?" המשיכה חגלה ושאלה אותן. "לא, אנחנו גרות פאן, בשכונת הר נוף" ענו פנינה ואסתי בלחש.

במשך דקות ארוכות נסו להסביר לחגלה כי ירושלים ענקית ומתפתחת, כבר אינה נתונה תחת שלטון רומאי או אחר, היא עצמאית ורחבת ידים שכונות רבות הוקמו בה ואלפי אנשים מגיעים לסחור בה מדי יום ביומו, היא מטרופולין גדול והיא בירת מדינת ישראל.

חגלה בהתה בהן בתדהמה, "חזון אחרית הימים" לחשה לעצמה וצבטה את עצמה כדי להאמין. היא הפסיקה כעבור שניה כי הצביטה פאבה לה, היא לא חולמת. "לא" לוחשת לה אסתי בעצב "עדין לא נגאלנו, גם בדרנו, זו עדין לא אחרית הימים" חגלה השתמחה בעצב.

פאב נוסף שב ופלח את גופה והיא בקשה עזרה מפנינה ואסתי, פנינה החלה לחפש סביבה תחבשת כלשהיא כדי לחבש את קרסולה של חגלה ולעזור לה - - -

"מה את עושה?? את דורכת לי על המטה" צעקה של נחמי העירה את פנינה מחלומה, היא התישבה במהירות ובהתה סביבה, לא הבינה היכן היא נמצאת. שפשה עינים בתמהון, מתחה ידים וחפשה את - - -

"חגלה, היכן היא? היא נקעה את קרסולה וצריכה את עזרתי"

"אני צריכה את עזרתך" ענתה לה אמה מפתח החדר "השעה כבר עשרים לשמונה ואת עדין במטה והיום יש לה סיור הסטורי מרתק בעיר העתיקה ואת עדין לא מוכנה".

במשך דקות ארוכות נסו להסביר לחגלה כי ירושלים ענקית ומתפתחת, כבר אינה נתונה תחת שלטון רומאי או אחר, היא עצמאית ורחבת ידים שכונות רבות הוקמו בה ואלפי אנשים מגיעים לסחור בה מדי יום ביומו, היא מטרופולין גדול והיא בירת מדינת ישראל.

ריבועי קסם ירושלמיים

לפניכם הגדרות למוצגים ירושלמיים במיוחד. את הפיתרון יש לשבץ בתוך ריבועי הקסם.

3	2	1	
			1
			2
			3

1. מושל טורקי בירושלים
2. מעלת זקני ירושלים
3. רחובות ירושלים - עולי רגלים

3	2	1	
			1
			2
			3

1. חומה ניצבת
2. אחת ממעלות העיר ירושלים
3. רץ בארמית

3	2	1	
			1
			2
			3

1. זורחת כל בוקר ירושלמי
2. כל זקן ירושלמי נעזר בו
3. רח' בגאולה רמז - יצחק ____

3	2	1	
			1
			2
			3

1. משתובב בחוצות ירושלים
2. פה
3. תושבי ירושלים ניחנו ב ____ צלולה

3	2	1	
			1
			2
			3

1. סובבת את ירושלים העתיקה
2. בנסיעה ברכבת הקלה תגיעו ____ יותר
3. דמות רוחנית

לפניכם מאגר הפיתרונות למקרה שהסתבכתם... (המילים אינן לפי סדר החידות) שמש, קיר, פחה, חמה, ילד, מקל, יפה, חכם, מוהר, לוע, שלל, רהט, המו, הרב, דעה

השבות לנפוצים את הציור:

1. מי שכח היום את הסנדוויץ' בבית, ומה שמו? הילד שעומד ליד הברזיה עם שקית טופים. שמו יוחנן קליין.
2. מי זכה במבצע המשניית שנערך בשבוע שעבר? דן ברלב
3. איזו מסכת נלמדת בכיתה 11? מסכת סוכה
4. בעוד כמה דקות הצלול המורה על סיום ההפסקה? 15 דקות
5. של מי הכדור האדום? הכדור שייך לאלי אזולאי
6. באיזו כיתה לומדים קבוצת הילדים המשחקת בחמש אבנים? ד'3
7. מי עוד נסע הבוקר ברכבו של המנהל? הרב שמאי
8. מי מהילדים בתמונה אחים בוודאות? הילד שיושב ואוכל, הילד הגי'נגי' ששר במקהלה. לשניהם סוכריה על מקל.
9. מה הפרש הגילאים ביניהם? 3 שנים
10. מה לכאורה יורה המנהל לילדים לעשות? לאסוף את הניירות המושלכים על הרצפה.

הרב יונה פרידלנדר

אחראי על ענייני השביטה באגף שפ"ע

תשעה קבין של יופי נטלה ירושלים, ועשינו הכל כדי לוודא שגם בשמיטה יישמר יופייה המיוחד של ירושלים לצד שמירה קפדנית על הוראות ההלכה. כיום ישנה אוזן קשבת מצד ראש העיר שרתם את כל ראשי האגפים למיניהם - וכולם מחוייבים לשמירת שביטה כהלכתה בעיר. כבר מתחילת השנה השישית נעשו כל ההכנות הנדרשות, הנטיעות הוקדמו ותקציבי הפיתוח הותאמו במיוחד כך שלא נאלץ להגיע לשמיטה בלי גינון המתאים לירושלים. בשנה השישית עבדו מסביב לשעון ותחת פיקוח הלכתי הדוק, כולל בערב ראש השנה עצמו - כדי לוודא שירושלים תישאר נקיה ויפה גם בשנת השמיטה. ירושלים היא כיום החלוץ הראשון לכל ערי הארץ בתחום התכנון והביצוע של הגינון בשמיטה.

שמאל דהן

מנהל רובע אלונים ואחראי על הקשר בין העירייה למנהלים הקהילתיים

ה פ נ ה ל י ם הקהילתיים הם החיבור האמיתי של העירייה אל התושבים בשטח. דרך המנהל עובר המשוב הציבורי בצורה המקסימלית אל הגורמים הרלוונטיים בכל תחום שהוא. כיום ישנה אוזן קשבת ופתוחה לכל מה שהציבור צריך: אנחנו מקבלים את הביקורות החיוביות, מאזינים לצרכים וקשובים להערות של התושבים. ירושלים היא קודם כל העיר של אלו שגרים בה; תושבי העיר הם אלו שיודעים טוב יותר מכולם מה באמת הצרכים שלהם ואיך אפשר לתת להם מענה. במנהלים יש כיום רכזי תרבות, סדנאות, תכניות והפעלות לילדים ולמבוגרים, ואנחנו רואים בעיניים איך שהציבור שותף, נענה ונהנה ממה שהעירייה מעניקה לו.

סימון בוזקשולי

מנהל מחלקה לבקרת פרויקטים, אגף שפ"ע

האמת היא שאין צורך להכביר במילים על השינוי בעיר; מספיק להסתובב בעיר ולראות. העיר התהפכה לטובה. כיום יש תקציבים, יש ניקיון, יש הקשבה לתושבים ויש שיתוף מלא של הציבור. אני משתתף בטקסים בסיומם של פרויקטים ואני רואה את השמחה בעיניים של האנשים; הם לא האמינו שכזה שינוי יעבור על העיר. העיר ירושלים משנה את הפנים שלה וכמובן שהדבר דורש הרבה מאוד עבודה מסביב לשעון והרבה מאוד תקציב, ואנחנו רואים תוצאות. בשכונות החדשות אנחנו דואגים לשטחים פתוחים מרווחים ויפים, ובשכונות הישנות בהם יש שטחים קטנים בלבד אנחנו מצליחים לתכנן פתקנים פותאמים, תאורה וצמחיה יפה - והדברים הללו עושים טוב.

גילי גורני

מנהל אגף תברואה

החיבור שיש כיום בין העירייה לתושבים הוא דבר מיוחד שלא היה בעבר. העובדה שהתושבים שותפים לעשייה ומעניקים את הזווית שלהם לכל ההפכה החשובה שמתנהלת כאן בעיר היא דבר מיוחד שלדעתי צריך להעתיק למקומות ולערים נוספות. כל מי שמסתובב בעיר רואה ופוגש את השינוי; ירושלים הפכה להיות עיר נקיה ויפה, מסודרת ומהודרת. השכונות החדשות והשכונות הישנות נקיות ומסודרות, והצלחנו להתאים לכל שכונה ולכל רחוב את הדברים שהם צריכים, אם זה בגינון ואם זה בשלל הנושאים האחרים שקשורים לתברואה בעיר. ירושלים היא אחת הערים המיוחדות בעולם כולו, ומטבע הדברים היא צריכה השקעה מיוחדת - ואנחנו עושים את זה, ובכל הכוח והמרחץ.

ת"ת ספ"א

מובילים את
מהפכת
הנקיון והטירוף בירושלים

**ירושלים היא
קודם כל העיר
של אלו שגרים בה;
תושבי העיר הם אלו
שיודעים טוב יותר מכולם
מה באמת הצרכים שלהם**

ירושלים היא בירת העם היהודי בכל התפוצות, והיא צריכה להתאים למעמדה ככזו. היופי של ירושלים, הניקיון שלה, התכניות המיוחדות לתושביה, צריכים להתאים את עצמם למעמד המיוחד של העיר אליה נשאו עיניים יהודים במשך דורות. אנחנו מחברים את הדורות שעברו להווה הצופח והמתפתח של העיר בשלל תכניות שאנחנו רוצים להמשיך ולהוביל בכל הכוח והמרץ, עם תקציבים מתאימים ותוכניות שכלול ופיתוח שאין להם מקבילה.

השאיפה שלנו היא להגיע אל כל אחד ואחד מתושבי העיר ולתת להם את מה שמגיע להם ויותר מכך, על כל המשתמע. אנחנו עושים את זה כבר עכשיו - ומקווים להמשיך ולהגביר את העשייה הזו למען תושבי העיר.

**מספיק להסתובב
בעיר ולראות.
העיר התהפכה
לטובה**

אני פלא תקווה לקראת המהפכה הצפויה בשנים הבאות. אנחנו עכשיו בתחילתה של תוכנית חומש מקיפה שתשדרג את כל ירושלים בתוך חמש שנים. תושבי ירושלים יתקשו לזהות אותה אחרי המהפכה שאנחנו נוביל.

לצד זה, יש הבטחות תקציביות ותוכניות עבודה רגילות שגדלות משנה לשנה, ואנחנו עושים הכל כדי להמשיך ולשדרג את העיר ירושלים בכל התחומים: פיתוח גנים, פיתוח תשתיות ורחובות, ניקיון המרחב הציבורי, ולוודא שכל מה שקשור לטוח הציבורי יהיה ברמה הגבוהה והטובה ביותר, תוך שיתוף פעולה והקשבה לתושבים בעצמם ולצרכים שלהם. עשרה קבין של יופי ירדו לעולם, תשעה לקחה ירושלים, וכולנו הולכים ורואים את זה לנגד עינינו.

ירושלים היא החלוץ הראשון

לכל ערי הארץ בתחום
התכנון והביצוע של
הגינון בשמיטה

השאיפה שלנו היא לוודא שבעזרת ה' השמיטה תסתיים ללא תקלות וללא פכשלות. בדיוק כמו שהיא התחילה עם אפס תקלות, אנחנו מקווים להמשיך ולהוביל את הנושא עד לסוף התקופה, כאשר הדגש הוא על שפירת היופי המיוחד של עיר הקודש לאורך כל התקופה.

אנחנו יודעים שכאשר שופרים על כל כללי ההלכה ועל כל דיני שביעית, מעבר ליופי הפנימי שנשמד, גם היופי החיצוני לא נזוק: ישנם אנשים שטועים וחושבים שאסור לטפל בצמחיה בכלל - אבל זו טעות. כדי לקיים את הצמחיה מותר לטפל בצמחים ולשמר את הקיים באופן המיטבי.

קיום הגוי והיופי חשוב לכולנו. גם בשמיטה ירושלים תישאר יפה כהלכה.

כל מי שמסתובב בעיר רואה ומרגיש את השינוי; ירושלים הפכה להיות עיר נקיה ויפה, מסודרת ומהודרת

החזון והשאיפה שלנו היא להמשיך את הקו הנוכחי ולהגיע לכל פינה ופינה בעיר; לא יתכן שבירושלים יהיו מקופות לא נקיים ולא יפים, ואנחנו עושים הכל כדי שלא יהיו מקופות כאלו בעיר. אנחנו עומדים בקשר עם התושבים ומקשיבים לדברים שלהם כדי לדעת איך לעשות את הדברים בצורה הטובה ביותר, איך לשפר את הדברים בצורה המתאימה ביותר לאורח החיים שלהם ובאופי המיוחד של כל שכונה ושכונה.

אין פה להשוות את העיר כיום לפה שהיה לפני כפה שנים, ולפרות שכבר כיום טוב הרי שתמיד יכול להיות עוד יותר טוב - ולכן אני פקווה שעוד כמה שנים נוכל להגיד שבאמת הבאנו את המקסימום לפען התושבים.

גֵּפֶה שֶׁל אֹר

מאת: מירי זוננפלד

מאז שהתחילו העבודות במגרש שמאחורי המרכז המסחרי, התארכה לי הדרך מבית הספר הבייתה. לפני העבודות הייתי הולך ישר. זו הדרך הקצרה ביותר: עד סוף הרחוב ומינה לפני המכלת, שני בנינים ואני בחצר שלנו. מקסימום שלוש דקות הליכה. אבל אחרי שהתחילו העבודות מצאתי את עצמי יוצא מבית הספר ופונה לפונו ההפוך. כלומר, לכוון החרשה. יורד במדרגות אל הרחוב המקביל. הולך אותו עד סוף העקול ופונה מינה אל המרכז. לא נכנס פנימה אלא עוקף אותו מאחור. חוצה את החניה וממשיך לרדת עד הסוף, עד ההתחלה של הריצוף הלבן.

הריצוף היה חדש לגמרי כמו הדשא וכמו שני המתקנים שכבר עמדו באחת הפנות, נותנים משג מה עומד להיות כאן. הפועלים ישרו את האדמה ויצרו מעגלים גדולים שנראו בסיס לשבילים. במרכז כל מעגל, תארתי לעצמי, יוצב מתקן מעניין.

מנהל העבודה לא היה מוכן לגלות אלו מתקנים מתכננים להגיע. "תבואו ותראו", הוא אמר וחרז לעבודה. הוא חרוץ, המנהל הזה, וכמוהו גם הפועלים. אולי החריצות שלו מדבקת, חשבתמי לעצמי קויתי שלא יעבר זמן רב וגם לנו, ילדי השכונה המתחדשת, יהיה גן שעשועים אמתי.

"לא נצטרך ללכת רחוק", ספרתי לאמא בהתרגשות. "האם את מאמינה, אמא? העיריה בונה בשבילנו גן שעשועים שנה במיוחד".

עד אז היה עלינו להרחיק עד השכונה הסמוכה כדי למצוא גן ראוי לשמו. הגן היחיד בשכונה שלנו היה ישן ועלוב וילד שני המתקנים הקטנטנים שהיו בו השתרכו תמיד תורות ארפים. הספסלים המעטים לא הספיקו בשביל כל האמהות ותמיד היו שם בכיות של ילדים מאכזבים מהתור הארוך ומשועממים מהמחסור במתקנים.

"די", שמעתי דבורים של מבגרים. "צריך לעשות משהו. גם הילדים שלנו רוצים מקום מתאים".

והנה סוף סוף התחילו העבודות.

לא הייתי היחיד, כמובן, שבא באופן קבוע להתעניין במה שקורה. אתר העבודה משך אליו ילדים רבים שעקבו אחרי ההתקדמות והמטירו

מבעד לסדקים שבגדרות עלה גל אבק כמו עשן לבן. יכלתי לשמע המולה של אנשים בפנים ודבורים וכלי עבודה.

"מתי לפתחו כאן?" שאל אותי גדי, הילד הקטן של השכנים בחיפה גדול.

"אני לא יודע", עניתי לו.

"יכול להיות שהם מבריגים עכשו את המגלשות פנימה?" המשיך גדי בחיפה מלא צפיה.

כן, היו שם עדין גדרות. לא הגדרות הרגילות, הנמוכות, שאפשר לראות מעליהן את מה שקורה בגנה אלא גדרות גבוהות ממסמרות, ששלטים נתלו עליהם באלכסון מרשל: סכנה! אתר בניה! אין כניסה!

אינני יודע אם מבריגים מגלשות פנימה או לא, אבל הייתי בטוח שלא זה מה שעושים בפנים.

"יש שם אתר בניה", אמרתי לעצמי יותר משאמרתי לו. "וסכנה להכנס לשם".

"אתר בניה?!" נשמע קול מאחורי. זה היה הבן הגדול של רבינוביץ, השכנים החדשים. "למה אתר בניה? איפה הגנה שלנו?!"

השאלה שלו הלכה והתעצמה ככל שילדים רבים יותר הגיעו למקום.

"מה בונים כאן?" הם שאלו. "ולמה דוקא בגנה שלנו?"

את מנהל העבודה אי אפשר היה לראות עוד וגם לא את הפועלים. ילד אחד נסה לקרוא להם בהקשות על הגדר אבל לא נענה. לדעתי לא היה סכוי שישמעו אותו בפנים כי באותו זמן עבדו שם עם קומפרסור חשמלי או מכשיר אחר שהרעיש נוראות ופזר עננים של אבק סמיך. כלנו השתעלנו ויותר מכלם השתעל גדי הקטן.

"אני חושב שלא טוב לך לעמוד כאן", אמר לו אלזקים. "אולי כדאי שתלך הביתה. נקרא לך כשיפתח".

הגן לא נפתח באותו יום וגם לא למחרת. לקראת ערב ארבתי לפועלים ביציאה, אך הם היו פועלים אחרים. גם מנהל העבודה לא היה מכר לי.

"מה אתה עושה כאן ילד?" הוא צעק לעברי. "אתה לא יודע לקרוא? כתוב במפרש

שאלות לעבר כל מי שזו בשטח. גדרות הבטחון המצבות מסביב מנעו מאתנו להכנס אך לא הסתירו את הנעשה. תלי תלים של פרשנויות נבנו מאחוריהן על כל מה שמתרחש בפנים.

"במעגל האמצעי הגדול הזה בטח ישימו מגלשה ענקית עם קיר טפוס", התלהב ילד מהמפתח המקבילה.

"לא, שם יהיו מתקנים לילדים קטנים", התוכח אתו שימי, השכן שלנו מלמטה. "תמיד במקום שקרוב לספסלים שמים את המתקנים האלה".

"מה פתאום!" התפרץ נח הלומד אתי בכתה. "מקום מרכזי כזה שומרים בשביל מתקן מיוחד, משהו מפאך ומשלב מהרבה מתקנים, עם גשרים ומוטות תליה וכמה מגלשות כל אחת לכוון אחר".

הפועלים לא אמרו דבר, אולי כי היו עסוקים בעבודתם ולא שמעו ואולי כי גם הם כמונו לא ידעו בדיוק מה מתכנן. גם מנהל העבודה מלא פיו מים.

"מה זה משנה", כך בו הדוד הרציני שלי, אלזקים. "העקר שהעבודה מתקדמת ועוד מעט תהיה לנו גנת משחקים שנה".

לא יכלתי לחכות ליום שבו יסתימו העבודות. כבר הזמנתי את רובי ולייבי, האחיינים המתוקים שלי לבוא לראות את הפלא.

"אבל אין גנה בשכונה שלכם!" התעקש לייבי.

"עוד מעט תהיה", אמרתי לו בבטחון. "עוד תראה. אולי אפלו כבר בשבוע הבא".

הייתי משכנע שהעבודות בשלבי סיום. השטח הכשר, חפוי צבעוני נח על האדמה, רק בפנה המרחקת במורד המשיכו הפועלים לחפר. נראה היה שמחכים להגעת המתקנים והכל מוכן.

ביום ראשון בשבוע שלאחר מכן הארכתי שוב את הדרך הביתה מבית הספר: לא פניתי הביתה אלא לכוון החרשה. ומזמתי לעצמי מנגינה עליזה כי הייתי בטוח שהמתקנים כבר הגיעו והיום סוף סוף נוכל לראות את הגנה. גרדתי במהירות במדרגות אל הרחוב המקביל, עקפתי את המרכז המסחרי וירדתי אחרי החניה עד הגדרות.

כן, היו שם עדין גדרות. לא הגדרות הרגילות, הנמוכות, שאפשר לראות מעליהן את מה שקורה בגנה אלא גדרות גבוהות ממסמרות, ששלטים נתלו עליהם באלכסון מרשל: סכנה! אתר בניה! אין כניסה!

הייתי המום. אתר בניה? זו הגנה שלנו! מה קורה כאן?

שִׁסְכְּנָה לַעֲמֹד כְּאוֹ".

הַלְכְּתִי מִשָּׁם. מַה יְכַלְמִי לַעֲשׂוֹת?
לְמַחְרַת הַתְּקַשְׁרָה אַחֲזִיתִי.

"רוּבִי שׂוֹאֵל אִם אֶפְשֶׁר לְבֹא לְשַׁחַק בְּגִנָּה הַחֲדָשָׁה שְׁלָכֶם", הִיא אָמְרָה. "וְחֻשְׁבְּתִי לְקַפֵּץ אִתָּם הַיּוֹם אַחֲרֵי הַצְּהָרִים".

**"אֲנַחְנוּ מַחֲפָשִׁים מִצִּיאֹת בְּתוֹךְ הַחוּל", סִפֵּר לָנוּ הָאִישׁ וְזִיק נִדְלָק בְּעֵינָיו.
"תֵּאָרוּ לַעֲזַמְכֶם, בְּחִפְרִיּוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ כֵּאֵן בְּשִׁבִיל בְּנֵיהַ מִצָּא פְתָאם אַחַד
הַפּוֹעֲלִים מִטְּבַע עֵתִיקָה. הוּא הוֹעִיק אוֹתָנוּ וְהִתְחַלְנוּ לְחַפֵּשׁ. מִצָּאנוּ כֵּאֵן
מִטְּבַעוֹת נוֹסֵפוֹת וְעוֹד דְּבָרִים מְעַנְיָנִים."**

גוֹשׁ קָשָׁה עָמַד לִי בְּגֵרוֹן.

"מַה לוֹמֵר לָהּ?" שְׁאַלָה אִמָּא.

מִשְׁכְּתִי בְּכַתְפִי. לֹא יוֹדְעֵתִי מַה לַעֲנוֹת.

בְּאוֹתוֹ יוֹם לֹא הֶאֱרַכְתִּי אֶת הַדְּרֵךְ. מִיַּד אַחֲרֵי הַלְמוּדִים פְּנִיתִי הַבִּיתָה וְהִגַּעְתִּי תוֹךְ
שְׁלֹשׁ דְּקוֹת. בְּשִׁבִיל מַה לְהֶאֱרִיךְ אֶת הַדְּרֵךְ סָתַם?

גַּם בַּיּוֹם שֶׁלְמַחְרַת מֵהֵרְתִי הַבִּיתָה. לֹא דְבַרְתִּי עַל זֶה עִם אֶף אֶחָד בְּפִתָּה. לְמֵרֹת
שְׁבִהֶפְסָקָה יְלָדִים שׁוֹחֲחוּ בְנוֹשָׂא. שְׁמַעְתִּי אֶת הַמְּלִים 'אַתָּה בְּנֵיהַ ו-גְּדֵרוֹת', וּמִיִּשְׁהוּ
אֶפְלוּ הַתְּמַרְמוֹר שֶׁחֲצָפָה, הַבְּטִיחוּ לָנוּ גִנָּה. לֹא אָמַרְתִּי כְּלוּם. לְמֵרֹת שְׁחֻשְׁבְּתִי לַעֲצָמִי
שֶׁהַמְּלָה חֲצָפָה אֵינָה מִתְאַיְמָה. אֶף אֶחָד לֹא חִיָּב לָנוּ כְּלוּם, הַזְּכַרְתִּי לַעֲצָמִי וְעִזְזוּ
הַיִּיתִי עֲצוּב.

בַּיּוֹם שֶׁאַחֲרֵי כֹן פְּנִיתִי לְצַד הַהַפּוּךְ. שׁוּב סוֹבַבְתִּי אֶת הַמְּרוֹכְז הַמְּסַחְרִי וְיִרְחַתִּי לְכוּוֹן
הַחֲנִיָּה. תְּקוּהָ קְלוּשָׁה הִיָּתָה בְּתוֹכִי. אוּלַי קִרְתָּה תְּקֵלָה בְּעַבּוּדָה וְעַכְשָׁנוּ הַכֹּל כְּבָר
הַסְתַּדֵּר. אֲבָל כְּשֶׁהַתְּקַרְבָּתִי יְכַלְמִי לְרֵאוֹת אֶת הָאֲבָק וְלִשְׁמַע נְקִישׁוֹת. יְכַלְמִי לְרֵאוֹת
שֶׁמִּיִּשְׁהוּ הַנִּיחַ סִכְכָה שְׁחוּרָה מֵעַל הַפְּנֵה הַמְּרוֹחֶקת וְהַבְּנֵתִי שְׁזָה עוֹמֵד לְהִיּוֹת סִפּוֹר
אָרֶךְ.

בְּבֵית לֹא הָיָה לִי תֵּאָבּוֹן.

"אֲבָל תְּמִיד אִתָּה אוֹהֵב אֶת הַקְּצִיצוֹת הָאֵלֶּה", הַתְּפַלְאָה אִמָּא.

לֹא רְצִיתִי לְהַעֲצִיב אוֹתָהּ וְלוֹמַר לָהּ שְׁאֵנִי מְרָגִישׁ מְרָמָה. בְּמִקּוֹם לְדַבֵּר הַתְּגַבְּרִיתִי בְּכָל

זֹאת וְגַמְרִיתִי אֶת מַה שֶׁהָיָה בְּצַלְחַת.

"לִיִּבִי וְרוּבִי יִגְיעוּ הַיּוֹם", הִיא בְּשִׁרָה לִי. "הֵם בְּקִשׁוֹ שֶׁדוֹקָא אִתָּה תִּקַּח אוֹתָם לְשַׁחַק
בְּחֻצָּר".

רוּבִי וְלִיִּבִי לֹא רָצוּ אֶת הַחֻצָּר, הֵם הִתְעַקְּשׁוּ לְלַכֵּת לְגִנָּה הַחֲדָשָׁה. הַהֶסְבְּרִים שְׁלִי לֹא
עֲזָרוּ.

"אִתָּה סָתַם אוֹמֵר", הָאֲשִׁים אוֹתִי לִיִּבִי וְדַמְעוֹת שֶׁל אֲכֻזָּה בְּעֵינָיו. "סָתַם אָמַרְתְּ שֵׁשׁ
גִּנָּה! סָתַם אָמַרְתְּ שֶׁהִיא חֲדָשָׁה! סָתַם הַזְּמַנֵּת אוֹתָנוּ!".

הַחֲלֻטִּיתִי לְלַכֵּת לְשֵׁם בְּכָל זֹאת. אוּלַי אִם הוּא יִרְאֶה אֶת הַגְּדֵרוֹת וְהַסִּכְכָּה וְהַעֲבוּדוֹת
הוּא יִבִּין.

יִרְדְּנוּ לְכוּוֹן הַמְּרוֹכְז הַמְּסַחְרִי. רוּבִי רָצָה גְּלִידָה, אֲבָל לִיִּבִי זָרוּ אוֹתוֹ שְׁאִין וְמוֹן.

"רוֹצָה לְהִתְגַּלֵּשׁ רֵאשׁוֹן בְּמַגְלֵשׁוֹת הַחֲדָשׁוֹת?" הוּא שְׁאַל וְרוּבִי הִנְהָן.

שְׁקֵט קִדַּם אוֹתָנוּ כְּשֶׁהִגַּעְנוּ. אֶף אֶחָד לֹא דָּפַק וְלֹא גָרַר וְלֹא שִׁפְשַׁף. הַגְּדֵרוֹת הָיוּ
מוֹסְטוֹת וְיִכְלָנוּ לְרֵאוֹת אֶת הַפּוֹעֲלִים. הֵם עָבְדוּ מִתַּחַת לְסִכְכָּה הַגְּדוֹלָה וְהִשְׁחַרְהָ עִם
דְּלִיִּים. נִרְאָה הָיָה שֶׁהֵם חוֹפְרִים בְּבוּץ.

"אֵיזָה כִּיף לָהֶם!" צָעַק לִיִּבִי. "גַּם אֲנִי רוֹצָה!"

אִישׁ גְּבוּהָ בְּקִסְדָּה הַסְּתוּבָב לַעֲבָרְנוּ.

"מַה אִתָּה רוֹצָה, יְלָד?" הוּא שְׁאַל, וְנִרְאָה הָיָה לִי כִּי עֵינָיו מְחִיכוֹת.

"לְשַׁחַק", גַּמְגַּם לִיִּבִי. הוּא הַתְּבַיֵּשׁ פְּתָאם.

הָאִישׁ רָכַו לִידוֹ.

"נִרְאָה לָךְ שְׁאֲנַחְנוּ מְשַׁחֲקִים, הָאָ?" הוּא שְׁאַל. "אוּלַי הָאָח הַגְּדוֹל שֶׁלָּךְ יוֹכֵל לְהַסְבִּיר
לָךְ שְׁאִין זֶה מְשַׁחֲקִי".

לֹא תִקְנַתִּי אוֹתוֹ שְׁאֵנִי הַדוּד שֶׁל לִיִּבִי. שְׁתַּקְתִּי.

"רוֹצִים לְרֵאוֹת מַה אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים?" שְׁאַל הָאִישׁ.

רוּבִי וְלִיִּבִי הִנְהָנוּ. גַּם אֲנִי הַצְּטַרְפַּתִּי.

"וּבְכֹן, בּוֹאוּ", אָמַר לָנוּ הָאִישׁ וְהַחֲוָה בִּידוֹ פְּנִימָה. "הַכְּנָסוּ".

לֹא יְכַלְמִי לְהִכִּיר אֶת הַמְּקוֹם. הַחֲפוּי הַצְּבַעוֹנִי הוֹסֵר וְהָיָה מִנְּחַ מְגֻלְגֵל בְּפִנָּה. חֵלֶק גְּדוֹל
מֵהַרְיָצוּף נִעְקַר וּבְמִקּוֹמוֹ הָיוּ שְׁטָחִים שֶׁל אֲדָמָה מְלֵאֵת בּוֹרוֹת. אֲנָשִׁים עֹמְדוּ בְּפָנִים
לִיד שְׁקִים מְלוּכְלָכִים מְלֵאִים בְּמִשְׁהוּ וְהַמְּשִׁיכוּ לְחֹפֵר. מִתַּחַת לְסִכְכָּה הָיָה שְׁלֶחַן, לִידוֹ
יָשְׁבוּ אֲנָשִׁים אַחֲרָיִם וְחֻטְטוּ בְּקַפְסָאוֹת עֵץ גְּדוֹלוֹת.

"אִתָּם יוֹדְעִים מַה אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים כְּאוֹ?" שְׁאַל הָאִישׁ.

הקול שלו היה נעים. הרגשתי שהוא אינו כועס או לועג אלא באמת רוצה להסביר. "לא", אמרתי.

"אנחנו חופרים בזהירות", הסביר האיש והצביע על הבורות. "מוציאים חול ואדמה בקפסאות האלה וממינים אותם בזהירות ליד השלחנות".

"בשביל מה למיין חל? לא הבנתי."

"אנחנו מחפשים מציאות בתוך החול", ספר לנו האיש וזיק גדלק בעיניו. "תארו לעצמכם, בחפירות שנעשו כאן בשביל בניה מוצא פתאם אחד הפועלים מטבע עתיקה. הוא הזעיק אותנו והתחלנו לחפש. מצאנו כאן מטבעות נוספות ועוד דברים מעניינים".

"מאיפה?" שאל רובי.

"מי החביא אותם?" שאל לייבי.

"זהו", אמר האיש. "שאף אחד לא החביא אותם, הן פשוט כסו בעפר ובאדמה במשך השנים ואי אפשר היה לראות אותם. הגשמים הרטיבו את האדמה במשך השנים וצמחים צמחו, וכל הדברים המעניינים שנמצאים כאן התחבאו בפנים במשך כל הזמן הזה".

"איך הם הגיעו לכאן?" שאלתי.

"אנחנו חושבים שהיה כאן ישוב יהודי", נצצו עיניו של האיש. "לפני שנים רבות מאד, אולי אפילו בזמן בית המקדש השני, ומעניין אותנו למצוא מה שנשאר ממנו".

"ולכן לא בונים את הגנה?" שאלתי.

האיש חיד.

"עכשו אני מכין למה אתם נראים לי עצובים! אל תדאגו, הגנה שלכם תבנה אחרי שנסיים לחקור את מה שנמצא כאן, ובינתיים עליכם לשמח שבזכות הגנה מצאנו את כל האוצרות האלה!"

בלילה חלמתי חלום. ראיתי את עצמי יוצא מבית הספר ופונה לפונו ההפוך. כלומר, לכוון החרשה. יורד במדרגות אל הרחוב המקביל. הולך אותו עד סוף העקול ופונה ימינה אל המרפז. לא נכנס פנימה אלא עוקף אותו מאחור. חוצה את התניה וממשיך לרדת עד הסוף, ושם פתאם ראיתי בתים קטנים עשויים מחמר. ילדים היו שם, לבושים כלם בכתנות ארוכות, נשכרות. לכלם עינים מאירות.

"איפה הגנה שלכם?" שאלתי אותם.

"עכשו אנחנו לא משחקים", הם ענו. "כי עוד מעט נעלה לבית המקדש".

ראיתי מטבעות זהב גדולות בידיהם וסלי נצרים מקשטים. הם נראו חגיגיים כל כך ושמחים כל כך עד שקנאתי בהם.

"רוצה לבוא איתנו?" שאל הגדול. "בוא!"

והוא החנה בידו קדימה.

הסתכלתי לפונו שהוא הצביע אליו ופתאום לא כלתי לנשם. אור גדול בקע משם וצפורים לבנות עפו בשמים. ראיתי עמוד ישר ישר של עשן וניחוח מתוק מלא את נחירי.

"אני בא!" קראתי ומצאתי את עצמי יושב במטה.

בלילה חלמתי חלום. ראיתי את עצמי יוצא מבית הספר ופונה לכוון ההפוך. כלומר, לכוון החרשה. יורד במדרגות אל הרחוב המקביל. הולך אותו עד סוף העקול ופונה ימינה אל המרפז. לא נכנס פנימה אלא עוקף אותו מאחור.

הגנה שלנו עדין לא בנויה. הארכיאולוגים - כך קוראים לאנשים שחופרים שם - סימו את עבודתם. הם מצאו מטבעות וכדים ואפילו מקנה מזמן הבית השני. הם שמחים מאוד בממצאים שלהם, כי לא העלו בדעתם לחפר באזור.

"הכל בזכות הגנה שלכם!" אמר לנו מנהל העבודה.

הוא כבר חזר ואתו הפועלים. מחר יגיעו המתקנים החדשים, סגוניים וחדשניים ומהנים במיוחד. ואני מקנה שכאשר תפתח הגנה וכלנו נבוא לשחק בה נוכל כלנו לראות את האור הגדול ולהיות קרובים לכל הדברים הנפלאים שנמצאו עמק באדמה, ממש מתחת לרגלנו.

זו היתה שלנו!

זו מתנת ציית ירושלים
לכל ילדי המידור

אני לא מאמין
לא יכול להיות

אחרי שקבלנו כמתנה כזה
תלמוד תורה מפאר
צריכים לומר תודה לה'
ולשליחים שלו -
ראש ציית ירושלים

ארמון ש"ס תורה

מאת: מרים בלוי - איור: רפי דרוק

יהודה אתה יודע ללכת
לבד לתלמוד תורה?

כן ג'טת,
אני כבר גדול

צריך לצבור בשביל שליד המכללת
אז להסתובב לאגה הירקה
וממש ממול הגנה תראה
את התלמוד תורה

שלום, שמי יהודה
ואני רוצה לספר לכם
מה קרה לי ביום תמיטו

קמתי בבקר מקדם והתארגנתי
כדי ללכת לתלמוד תורה החדש שלנו

אמא לא מרשה
לדבר עם איש זר
אברח ממנו

ילד, איך קוראים לך?
איפה אמא?
למה אתה בוכה?

ילד, איך קוראים לך?
איפה אמא?
למה אתה בוכה?

ועכשו אמא אמרה שאני
אראה את התלמוד תורה

אכל אני לא
רואה אותו

אולי אלך מסביב?
אולי לא הלכתי נכון?
הצילו הלכתי לאבוד!

עברתי את המכללת
והנה הגנה
אלף להתעודד קצת

זו החצר החדשה שלנו
כאן תשחקו בהפסקות

וואו, איזה מבנה יפה,
לא חשבת שזה במקום
המבנה הישן שהיה לנו

הו, הריכה כהו,
הלכתי לאבוד,
איפה התלמוד תורה?

יהודה, לא הלכת לאבוד,
זה התלמוד תורה החדש שלנו
כנראה לא זהית אותו